

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม
ในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

พรหมภัสสร หลักทรัพย์

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการเมืองการปกครอง

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

เมษายน 2556

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ พรหมภัสสร หลักทรัพย์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โปธิสว่าง)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) พันตำรวจเอก ดร. ปกรณ์ มณีปกรณ์)

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร)

วันที่...30... เดือน...พฤษภาคม... พ.ศ. ๒๕๖๒.....

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี ด้วยความกรุณาและช่วยเหลืออย่างดียิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิสว่าง และ พันตำรวจเอก ดร. ปกรณ์ มณีปกรณ์ ที่ได้ให้คำแนะนำและสนับสนุนด้านวิชาการรวมทั้งให้การช่วยเหลือในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งถือว่าท่านเป็น “ครู” ที่แท้จริง ที่เป็นคุณูปการเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งใจและขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง ในความกรุณาที่เปี่ยมล้นยิ่ง และขอขอบพระคุณบุคคลที่อยู่เบื้องหลังในความสำเร็จและกำลังใจจากครอบครัวที่น่ารัก คุณรภัษสิทธิ์ หลักทรัพย์ ค.ญ.รัตนฐาภัทร หลักทรัพย์ รวมถึงเพื่อน ๆ พี่ ๆ ชาว รร.ม.1 และเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่ให้การช่วยเหลือแนะนำและให้กำลังใจ เสียสละเวลา ให้การสนับสนุนจนการศึกษางานนิพนธ์ครั้งนี้สำเร็จด้วยดี ซึ่งล้วนเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความสำเร็จ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งใจในน้ำใจและขอขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้ ท้ายสุดนี้ความดีและประโยชน์อันพึงมีจากงานนิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่บิดา มารดา ผู้ให้กำเนิด ครูบาอาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่าน ผู้บังคับบัญชา ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมสถาบันทุกท่าน ที่สนับสนุนและเป็นกำลังใจในการศึกษาจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

พรหมภัสสร หลักทรัพย์

54910283: สาขาวิชา: การเมืองและการปกครอง; ร.ม. (การเมืองและการปกครอง)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม /การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย /โคลนถล่ม /บ้านตาดพรหม

พรมภัสสร หลักทรัพย์: การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดิน โคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาดพรหม ตำบลแซร์อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว (THE PARTICIPATION OF PEOPLE IN PUBLIC DISASTER PREVENTION AND MITIGATION IN CASE OF LANDSLIDE IN THE RISKY AREA OF BAN TAPORM, SA – OR SUBDISTRICT, WATTANANA KORN DISTRICT, SAKAEO PROVINCE)

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: เอกวิทย์ มณีธร, ว่าที่เรือตรี, ร.ด., ไพฑูรย์ โพธิสว่าง, ร.ด., ปกรณ์ มณีปกรณ์, พันตำรวจเอก, ป.ร.ด., 64 หน้า. ปี พ.ศ. 2556.

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดิน โคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาดพรหม ตำบลแซร์อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดิน โคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาดพรหม ตำบลแซร์อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และประสบการณ์ในอดีต ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ ประชากรในชุมชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และอาศัยในเขตพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาดพรหม ตำบลแซร์อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำนวน 242 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ใช้สถิติเชิงวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรผันทางเดียว (One-way ANOVA) เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่เชิงพหุ ด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD)

ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เพศหญิง อายุ ระหว่าง 26- 35 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา อาชีพ เกษตรกร รายได้ ต่ำกว่า 10,000 บาท และมีประสบการณ์ในอดีต ไม่เคยเห็นการเกิดดิน โคลนถล่ม การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และประสบการณ์ในอดีต ต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย กรณีดิน โคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัยในด้านการตัดสินใจและวางแผน และด้านการติดตามและประเมินผล แตกต่างกัน แต่ อาชีพ ไม่แตกต่างกัน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	2
สมมติฐานการวิจัย.....	2
ขอบเขตการวิจัย.....	3
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	5
2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	6
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับดิน โคลนถล่มหรือดินถล่ม.....	13
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.....	16
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	22
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	24
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	24
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	25
การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	28
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	28
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	30
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	30
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย.....	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน	37
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	50
สรุปผลการวิจัย	50
อภิปรายผล	51
ข้อเสนอแนะ	53
บรรณานุกรม	55
ภาคผนวก	59
ประวัติย่อของผู้วิจัย	64

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	30
2 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย ในภาพรวมและรายด้าน	33
3 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดิน โคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย ด้านการตัดสินใจและ การวางแผน	33
4 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดิน โคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย ด้านการปฏิบัติกิจกรรม	35
5 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดิน โคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย ด้านการติดตามประเมินผล	36
6 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดิน โคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย จำแนกตามเพศ	37
7 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดิน โคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย จำแนกตามอายุ.....	38
8 ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดิน โคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ในภาพรวม เป็นรายคู่.....	39
9 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดิน โคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย จำแนกตามระดับการศึกษา.....	41
10 ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดิน โคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ในภาพรวม เป็นรายคู่	42
11 การมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดิน โคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย จำแนกตามอาชีพ.....	44
12 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดิน โคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน	45

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ในภาพรวม เป็นรายคู่.....	46
14	เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดิน โคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย จำแนกตามประสบการณ์ในอดีต	47
15	การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัย กรณีดิน โคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล	48

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภัยพิบัติทางธรรมชาติในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีความถี่และความรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ สร้างความสูญเสียแก่ร่างกายชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และสร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจ และความมั่นคงของชาติ โดยเฉพาะชุมชนในพื้นที่เสี่ยง มีโอกาสเกิดภัยพิบัติสูงขึ้นตาม เช่น ชุมชนที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ใกล้แหล่งน้ำ ชุมชนที่อาศัยอยู่ตามที่ลาดเชิงเขา ซึ่งสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้ภัยพิบัติทางธรรมชาติในปัจจุบันมีความรุนแรงมากขึ้น มาจากการขยายตัวของการพัฒนาโครงสร้างเศรษฐกิจสังคม การวางกรอบผังเมือง โดยไม่คำนึงถึงการกีดขวางเส้นทางน้ำ การตั้งชุมชนบุกรุกพื้นที่ป่าต้นน้ำ แอ่งน้ำผืนป่า เพื่อใช้เป็นที่เพาะปลูกพื้นที่ไร่ ถิ่นแล้วแต่สร้างความเสื่อมโทรมให้ธรรมชาติ สภาวะแวดล้อม สาเหตุที่กล่าวมาข้างต้นทำให้อุณหภูมิของโลก เปลี่ยนแปลงมากขึ้น เกิดสภาวะเรือนกระจก (Greenhouse Effect) หรือภาวะโลกร้อน (Global Warming) และนำมาซึ่งการเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติ อาทิเช่น อุทกภัย วาตภัย แผ่นดินไหว ดินโคลนถล่ม สร้างความสูญเสียแก่ชีวิตและทรัพย์สิน ในทางอ้อมยังส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของประชาชน ผู้ประสบภัย อีกด้วย จึงเป็นเหตุผลจำเป็นที่ชุมชนในพื้นที่เสี่ยงภัยเหล่านี้ จะต้องเรียนรู้และเข้าใจถึงสภาพปัญหาของภัยพิบัติที่เกิดขึ้น เตรียมพร้อมรับสถานการณ์ล่วงหน้าก่อนมีภัย เช่น มีการวางแผนก่อนเกิดภัย ระหว่างเกิดภัย และหลังเกิดภัย เพื่อจะสามารถช่วยเหลือตนเองให้รอดพ้น และลดความสูญเสียอันอาจเกิดขึ้นจากภัยพิบัติได้

ข้อมูลวิชาการ ด้านธรณีวิทยาสิ่งแวดล้อมและธรณีพิบัติภัย ปี 2555 จากกรมทรัพยากรธรณี (2555) ประเทศไทยมีพื้นที่เสี่ยงภัยดินโคลนถล่มรวม 51 จังหวัด ทั่วประเทศ โดยมีหมู่บ้านเสี่ยงภัยดินโคลนถล่ม รวม 6,450 หมู่บ้าน 1,056 ตำบล 323 อำเภอ โดยภาคเหนือสูงสุด 3,905 หมู่บ้าน รองลงมาคือ ภาคใต้ 1,628 หมู่บ้าน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 366 หมู่บ้าน ภาคตะวันตก 312 หมู่บ้าน และภาคตะวันออก 179 หมู่บ้าน สำหรับจังหวัดสระแก้ว มีพื้นที่ 7,195.14 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 4,496,920.50 ไร่ ลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบสูง ทางตอนเหนือเป็นเนินสูงจนถึงภูเขา ส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นป่าไม้ มีทิวเขาสลับซับซ้อนมีคลองพระปรังไหลผ่าน ซึ่งรับน้ำฝนจากเทือกเขาใหญ่ ผ่านอำเภอวัฒนานคร อำเภอเมืองสระแก้ว ทางตอนใต้ มีลักษณะเป็นลูกคลื่นลอนลาด จนถึงเนินเขา มีคลองพระสะทึงไหลผ่าน ซึ่งรับน้ำฝนตกเทือกเขา สอยดาว อำเภอ สอยดาว จังหวัดจันทบุรี ไหลผ่าน อำเภอวังสมบูรณ์ อำเภอวังน้ำเย็น อำเภอเขาฉกรรจ์ อำเภอเมือง

สระแก้ว ไหลมาบรรจบกับคลองพระปรังที่บ้านปากน้ำ บริเวณรอยต่อ อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี กับอำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว นอกจากนี้ลักษณะพื้นที่บริเวณตอนกลาง (อำเภอวัฒนานคร) ยังเป็นสันปันน้ำ ทางด้านตะวันออกสู่อำเภออรัญประเทศ ทางตะวันตกลาดสู่อำเภอเมืองสระแก้ว ในฤดูฝนจึงทำให้น้ำทางด้านตะวันออกไหลบ่าลงสู่ทะเลสาบของประเทศกัมพูชา ส่วนทางด้านตะวันตก น้ำจะไหลบ่าทางอำเภอเมืองสระแก้ว ลงสู่ลุ่มน้ำปราจีนบุรี ภูมิภาคดังกล่าว จึงมีพื้นที่ที่เสี่ยงอุทกภัย วาดภัยดินโคลนถล่ม จำนวน 9 อำเภอ 53 ตำบล 134 หมู่บ้าน (ข้อมูลจาก แผนเผชิญเหตุป้องกันและแก้ไขปัญหายกภัยจากอุทกภัยวาทภัย และดินโคลนถล่มของจังหวัดสระแก้ว: สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสระแก้วประจำปี พ.ศ. 2555)

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและปฏิบัติงานในด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย มีความวิตกกังวลเกี่ยวกับปัญหาและผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น จากภัยดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมก่อนเกิดภัย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายกภัยดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว เพื่อนำผลศึกษาที่ได้ กำหนดแนวทางทางการส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ยกภัยดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ยกภัยดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และประสบการณ์ในอดีต

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ยกภัยดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัยแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ยกภัยดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัยแตกต่างกัน

3. ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัยแตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัยแตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัยแตกต่างกัน
6. ประชาชนที่มีประสบการณ์ในอดีตต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัยแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ตามทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ (Cohen & Uphoff, 1977) ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

1. ด้านการตัดสินใจ
2. ด้านการปฏิบัติกิจกรรม
3. ด้านการติดตามประเมินผล

ขอบเขตด้านพื้นที่

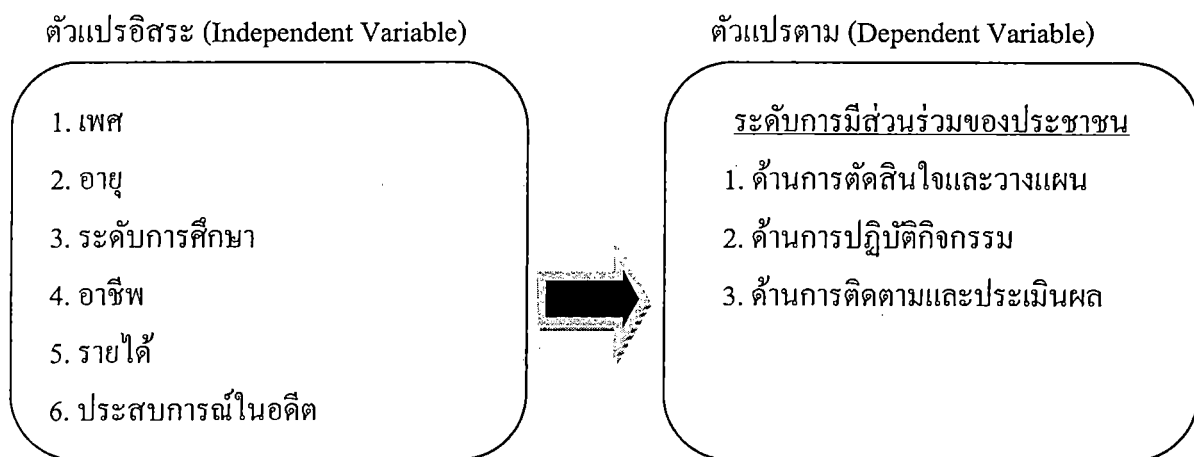
การวิจัยครั้งนี้มีเป็นประชากรในชุมชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และอาศัยในเขตพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำนวน 242 คน

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ทำการวิจัยและเก็บข้อมูลในช่วงเดือน กันยายน พ.ศ. 2555 ถึง เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 รวมระยะเวลา 3 เดือน

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

นิยามศัพท์เฉพาะ

ประชาชน หมายถึง บุคคลที่เป็นที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี ขึ้นไป และเป็นผู้อยู่อาศัย ในบ้านตาดพรหม ตำบลแซร์อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย หมายถึง การที่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่บ้านตาดพรหม ตำบลแซร์อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย กับ หน่วยงานภาครัฐ และชุมชน ในด้านการตัดสินใจ ด้านการปฏิบัติกิจกรรม และด้านการติดตามประเมินผล

ดิน โคลนถล่มหรือดินถล่ม (Landslide) หมายถึง การเคลื่อนที่ของแผ่นดินและขบวนการซึ่งเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนที่ของแผ่นดิน หิน ตามแนวลาดชัน เนื่องจากแรงดึงดูดของโลก การเคลื่อนที่ของมวลเหล่านี้มีความเร็วปานกลางถึงเร็วมาก ซึ่งในประเทศไทย โดยส่วนใหญ่เกิดจากฝนตกหนักมากและมักเกิดพร้อมกันน้ำป่าไหลหลาก บริเวณพื้นที่ลาดเชิงเขา เทือกเขา

การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หมายถึง การดำเนินจัดทำแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่เสี่ยงภัยดิน โคลนถล่ม ทั้งการกำหนดนโยบายด้านความปลอดภัย

สร้างระบบเตือนภัย ฟื้นฟูหลังเกิดภัย และการติดตามประเมินผล เพื่อให้เป็นหลักประกันในด้านความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

พื้นที่เสี่ยงภัย (Risk Area) หมายถึงบริเวณที่มีโอกาสเกิดภัยจากดินโคลนถล่มได้โดยการประเมินและวิเคราะห์ความเสี่ยงของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กระทรวงมหาดไทย ในการศึกษาครั้งนี้พื้นที่เสี่ยงภัยได้แก่ บ้านตาพรหม ตำบลวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ซึ่งมีพื้นที่ติดเชิงเขาและที่ราบเชิงเขา

ด้านการตัดสินใจและวางแผน หมายถึง กระบวนการเลือก ทางเลือกใด ทางเลือกหนึ่งจากหลาย ๆ ทางเลือกที่ได้รับการพิจารณาหรือประเมินอย่างดี แล้วว่าเป็นทางให้บรรลุวัตถุประสงค์และการคิดไตร่ตรองและกำหนดแนวทางไว้เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ต้องการ

ด้านการปฏิบัติกิจกรรม หมายถึง การร่วมปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย หรือเป็นการสนับสนุนด้านทรัพยากรต่าง ๆ การบริหารกิจกรรม หรือประสานงาน

ด้านการติดตามประเมินผล หมายถึง เป็นการตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว
2. ทราบถึงผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว
3. นำผลการศึกษาที่ได้ไปเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ให้มีระดับการมีส่วนร่วมที่มากขึ้น
4. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการวางแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย ของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดสระแก้ว

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับดินโคลนถล่มหรือดินถล่ม
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

แนวคิด การมีส่วนร่วม

Erwin (1976, p.138) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมไว้ว่า คือ กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันของประชาชน ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชาชนแก้ปัญหาร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

Batten (1995) กล่าวถึงแนวคิดการมีส่วนร่วมว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจการต่าง ๆ ในการใช้ความคิด ตัดสินใจ วางแผน และดำเนินการ โดยยึดหลัก การช่วยตนเอง หลักการให้ประชาชนมีส่วนร่วม และหลักประชาธิปไตย ในการดำเนินงาน

ความหมายของการมีส่วนร่วม

Reader (1974, p.39) ได้ให้ความหมายถึงการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมเป็นการปะทะสังสรรค์ทางสังคม ทั้งในลักษณะการมีส่วนร่วมของปัจเจกบุคคล และการมีส่วนร่วมของกลุ่ม

Cohen and Uphoff (1977, p.7) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมโดยทั่วไปหมายถึงการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งไม่ใช่เพียงการตัดสินใจอย่างเดียว ยังต้องให้การตัดสินใจควบคู่ไปกับการดำเนินงานด้วย การตัดสินใจยังเกี่ยวข้องกับประชาชนในเรื่องผลประโยชน์และการประเมินผลด้วย เพราะการประเมินผลทำให้ได้รับผลสะท้อนกลับ (Feedback) นำไปสู่การตัดสินใจ

Erwin (1976 อ้างถึงใน ยุพาพร รูปงาม, 2545, หน้า 6) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมไว้ว่า คือ กระบวนการให้บุคคลเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิดตัดสินใจ แก้ไขปัญหาด้วยตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของ บุคคล แก้ไขปัญหา ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสมและสนับสนุน ติดตามการ ปฏิบัติงานขององค์การและบุคคลที่เกี่ยวข้อง

Alastair (1982 อ้างถึงใน กรมปกครองส่วนท้องถิ่น, 2554) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ว่า ประกอบด้วย 3 มิติ คือ มิติที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะใครควรทำและทำอย่างไร มิติที่ 2 การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนาลงมือปฏิบัติการตามที่ได้ตัดสินใจ มิติที่ 3 มีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน

มานพ วงศ์ประเสริฐ (2541, หน้า 37) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่มการพิจารณาตัดสินใจในการร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อตัวประชาชนเอง การที่สามารถทำให้ประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบทเพื่อแก้ไขปัญหาและนำมาซึ่งสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ดีขึ้นนั้น ผู้ทำการเปลี่ยนแปลงต้องยอมรับปรัชญาการพัฒนาชนบทที่ว่า มนุษย์ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับ ของผู้อื่น และพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของการขึ้นและอย่างถูกต้อง ซึ่งก็มีความหมายในแง่ของการพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนในการจัดการควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากร ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคมเพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม

ศุภวัฒน์ เพชรวงศ์ (2550, หน้า 19) ได้สรุปหมายความการมีส่วนร่วมของประชาชน นั้น หมายถึง การที่ประชาชนร่วมกันใช้โอกาสแก้ไขปัญหาส่วนรวม หรือใช้ทรัพยากรสาธารณะ ให้เกิดคุณประโยชน์ต่อส่วนรวมเป็นหลัก และผลประโยชน์ส่วนตนเป็นเรื่องรอง โดยร่วมกันคิด ร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันติดตามประเมินผล และร่วมกันรับผลประโยชน์ ทั้งนี้อยู่บนพื้นฐานความสมัครใจของผู้ร่วมมือทุกคน เพื่อความยั่งยืนและสงบสุขในสังคม

นพดล ทะนิต๊ะ (2552, หน้า 9) ให้ความหมายการมีส่วนร่วม หมายถึงกระบวนการของการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกัน ค้นปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากร และเทคโนโลยีในท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตามประเมินผล รวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยโครงการดังกล่าวต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

สรุปจากแนวคิดและความหมายของการมีส่วนร่วมข้างต้น พอสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนได้ร่วมกันดำเนินการร่วมกัน ในขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่การคิดร่วมกัน การ

ตัดสินใจร่วมกัน การตัดสินใจในการจัดการสิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน และการติดตามประเมินร่วมกัน เพื่อร่วมกันรับผลประโยชน์ เพื่อเป็นชุมชนยั่งยืนสงบสุขและน่าอยู่ตลอดไป

ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

อคิน รพีพัฒน์ (2527 อ้างถึงใน ยุพาพร รูปงาม, 2545, หน้า 7-9) กล่าวว่าทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมี 5 ทฤษฎี ซึ่ง อคิน รพีพัฒน์ ได้สรุปไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (Mass Persuasion)

Maslow (1954 อ้างถึงใน อคิน รพีพัฒน์, 2527, หน้า 7-8) กล่าวว่า การเกลี้ยกล่อม หมายถึง การใช้คำพูดหรือการเขียน เพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือและการกระทำ ซึ่งการ เกลี้ยกล่อม มีประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในการปฏิบัติงาน และถ้าจะให้ เกิดผลดี ผู้เกลี้ยกล่อมจะต้องมีศิลปะในการสร้างความสนใจในเรื่องที่จะเกลี้ยกล่อม

2. ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของคนในชาติ (National Morale)

คนเรามีความต้องการทางกายและใจถ้าคนมีขวัญดีพอ ผลของการทำงานจะสูง ตามไปด้วย แต่ถ้าขวัญไม่ดีผลงานก็ต่ำ ไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากว่าขวัญเป็นสถานการณ์ทาง จิตใจ ที่แสดงออกในรูปพฤติกรรมต่าง ๆ นั่นเอง การจะสร้างขวัญให้ดีต้องพยายามสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ร่วมงาน เช่น การไม่เอาไรต์เอาเปรียบ การให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับงาน การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น และเมื่อใดก็ตามถ้าคนทำงานมีขวัญดี จะเกิดสำนึกในความรับผิดชอบ อันจะเกิดผลดีแก่หน่วยงาน ทั้งในส่วนที่เป็นขวัญส่วนบุคคล และขวัญของกลุ่ม ดังนั้น จะเป็นไปได้ว่าขวัญของคนเรา โดยเฉพาะคนมีขวัญที่ดีย่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ได้เช่นกัน

3. ทฤษฎีสร้างความรู้รักชาตินิยม (Nationalism)

ปัจจัยประการหนึ่งที่น่าสู่การมีส่วนร่วมคือ การสร้างความรู้รักชาตินิยมให้ เกิดขึ้น หมายถึง ความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองที่จะอุทิศหรือ เน้นค่านิยมเรื่องผลประโยชน์ ส่วนรวมของชาติ มีความพอใจในชาติของตัวเอง พอใจเกียรติภูมิ จงรักภักดี ผูกพันต่อ ท้องถิ่น

4. ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership)

การสร้างผู้นำจะช่วยจูงใจให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจเพื่อบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญของการรวมกลุ่มคน จูงใจไปยังเป้าประสงค์ โดยทั่วไปแล้วผู้นำอาจจะมีทั้งผู้นำที่ดีเรียกว่า ผู้นำปฏิฐาน (Positive Leader) ผู้นำพลวัต คือ เคลื่อนไหวทำงานอยู่เสมอ (Dynamic Leader) และผู้นำไม่มีกิจ ไม่มีผลงานสร้างสรรค์ ที่เรียกว่า ผู้นำนิเสธ (Negative Leader) ผลของการใช้ทฤษฎีการสร้างผู้นำ จึงทำให้เกิดการระดมความร่วมมือ

ปฏิบัติงานอย่างมีขวัญกำลังใจ งานมีคุณภาพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และร่วมรับผิดชอบ ดังนั้น การสร้างผู้นำที่ดี ย่อมจะนำไปสู่ การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่าง ๆ ด้วยดีนั่นเอง

5. ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (Administration and Method)

การใช้ระบบบริหารในการระดมความร่วมมือเป็นวิธีหนึ่งที่ยั่งยืนเพราะใช้กฎหมาย ระเบียบ แบบแผน เป็นเครื่องมือในการดำเนินการ แต่อย่างไรก็ตามผลของ ความร่วมมือยังไม่มี ระบบใดดีที่สุดในเรื่องของการบริหาร เพราะธรรมชาติของคน ถ้าทำงานตามความสมัครใจอย่าง ตั้งใจ ไม่มีใครบังคับก็จะทำงานด้วยความรัก แต่ถ้าไม่ควบคุมเลยก็ไม่เป็นไปตามนโยบายและความ จำเป็นของรัฐ เพราะการใช้ระบบบริหาร เป็นการให้ปฏิบัติตามนโยบายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเพิ่ม ความคาดหวังผลประโยชน์

ลักษณะรูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วม

(Cohen & Uphoff, 1977, p. 219) ได้เสนอขั้นตอนของการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making)
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน (Implementation)
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefit)
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

นอกจากนี้ อัฟฮอฟ (Uphoff) ได้เสนอกรอบคิดเบื้องต้นในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วม ในการพัฒนาชนบทว่ามี 3 มิติ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. มีส่วนร่วมอะไรบ้าง ซึ่งแบ่งเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานโดยทางใดทางหนึ่ง (เช่น สนับสนุนทรัพยากรต่าง ๆ ในการบริหารกิจกรรมหรือ การประสานงาน) การมีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล การดำเนินงาน

2. มีส่วนร่วมกับใครบ้าง ได้แก่ มีส่วนร่วมกับชาวบ้าน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ทางราชการ นักพัฒนาเอกชน ทั้งนี้ได้พิจารณาถึงคุณลักษณะของผู้เข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องเพศ สถานภาพทาง ครอบครัว อาชีพ และรายได้

3. มีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง ได้แก่ มีส่วนร่วมโดยสมัครใจหรือถูกบังคับ ลักษณะรูปแบบ ของการมีส่วนร่วมโดยผ่านองค์กรประชาชนหรือโดยตรง ขนาดของการมีส่วนร่วม ผลที่เกิดจาก การมีส่วนร่วมนั้นช่วยเพิ่มพลังของประชาชน หรือเป็นแค่เพียงการได้ติดต่อสัมพันธ์กับนักพัฒนา เท่านั้น

โกวิท พวงงาม (2545, หน้า 8) ได้สรุปถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชน ในการ พัฒนา ควรจะมี 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของแต่ละท้องถิ่นกล่าวคือ ถ้าหากชาวชนบทยังไม่สามารถทราบถึงปัญหาและเข้าใจถึงสาเหตุของปัญหา ในท้องถิ่นของตน เป็นอย่างดีแล้ว การดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาของท้องถิ่นย่อมไร้ประโยชน์ เพราะชาวชนบท จะไม่เข้าใจและมองไม่เห็นถึงความสำคัญของการ ดำเนินงานเหล่านั้น

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม เพราะการวางแผนดำเนินงาน เป็น ขั้นตอนที่จะช่วยให้ชาวชนบทรู้จักวิธีการคิด การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล รู้จักการ นำเอาปัจจัย ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน แม้ชาวชนบทส่วนใหญ่จะมี ฐานะยากจน แต่ก็มีความสามารถที่สามารถใช้เข้าร่วมได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงาน จะทำให้ชาวชนบทสามารถคิดค้นทุนดำเนินงานได้ด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนิน กิจกรรมอย่างใกล้ชิด

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน ถ้าหากการติดตามงานและ ประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมแล้วชาวชนบทย่อมจะไม่ทราบด้วยตนเองว่างานที่ทำ ไปนั้น ได้รับผลดี ได้รับประโยชน์หรือไม่อย่างไร การดำเนินกิจกรรมอย่างเดียวกันในโอกาสต่อไป จึงอาจจะประสบความสำเร็จล้มเหลว

ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (2546, หน้า 6-7) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของนโยบายการพัฒนาคือ

1. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าถึงปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ตลอดจนถึง ความต้องการของชุมชน
2. ร่วมค้นหาและสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาของชุมชนหรือ เพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนหรือ โครงการหรือกิจกรรมเพื่อจัดและแก้ไข ตลอดจน สอนองความต้องการของชุมชน
4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
6. ร่วมการลงทุนในกิจกรรมของชุมชน ตามขีดความสามารถของตนเองและของ หน่วยงาน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้
8. ร่วมควบคุม ติดตามประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ทำไว้ทั้ง ภาคเอกชน และภาครัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

อकिन รพีพัฒน์ (2547, หน้า 49) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทาง และวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน
4. การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

สรุปจากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับขั้นตอนของการมีส่วนร่วมข้างต้น ผู้วิจัยได้พิจารณาการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชน ซึ่งจำเป็นต้องมี 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การตัดสินใจและวางแผน
2. การปฏิบัติกิจกรรม
3. การติดตามประเมินผล

รูปแบบกระบวนการการมีส่วนร่วม

Lee (1976 อ้างถึงใน ประสพสุข ตีอินทร์, 2554) ได้แบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 แบบคือ

1. เป็นสมาชิก (Membership)
2. เป็นสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุม (Attendance at Meeting)
3. เป็นสมาชิกผู้บริจาคเงิน (Financial Contribution)
4. เป็นกรรมการ (Membership on Committees)
5. เป็นประธาน (Position of Leadership)

บัณฑูร อ่อนคำ และวิริยา น้อยวงศ์ (2533 อ้างถึงใน ทศพล กฤตยพิสิฐ, 2538) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนา ซึ่งเป็นการวัดเชิงคุณภาพออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การมีส่วนร่วมในขั้นการริเริ่มการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา/สาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดความต้องการของชุมชน และ จัดลำดับความสำคัญของความต้องการของชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนในการพัฒนาซึ่งเป็นขั้นตอนของ การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ของ โครงการ วิธีการตลอดจนแนวทาง การดำเนินงานและทรัพยากรที่จะใช้

ขั้นตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินการพัฒนา เป็นส่วนที่ประชาชน มีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน โดยได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ เทคโนโลยี ฯลฯ จากองค์กรภาคีพัฒนา

ขั้นตอนที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นตอนรับผลประโยชน์จากการพัฒนา ซึ่งเป็นทั้งการได้รับผลประโยชน์ทางด้านวัตถุและทางด้านจิตใจ

ขั้นตอนที่ 5 การมีส่วนร่วมในชั้นประเมินผลการพัฒนาเป็นการประเมินว่าการที่ประชาชนเข้าร่วมพัฒนา ได้ดำเนินการสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด การประเมินอาจประเมินแบบย่อย (Formative Evaluation) เป็นการประเมินผลความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ หรืออาจประเมินผลรวม (Summative Evaluation) ซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวมยอด

ศุภวัฒน์ เพชรวงศ์ (2550, หน้า 30) ระบุว่ากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ซึ่งกระบวนการมีส่วนร่วมของชาวบ้านมี 5 ระดับ

1. ประชาชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาค้นปัญหา การพิจารณา และจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
2. ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาสาเหตุแห่งปัญหา
3. ประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหา และพิจารณาแนวทางวิธีการในการแก้ปัญหา
4. ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหา
5. ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลของกิจกรรมการพัฒนา

จากรูปแบบกระบวนการมีส่วนร่วมสรุปว่ากระบวนการมีส่วนร่วม เริ่มต้นจากการศึกษาข้อมูล สาเหตุของปัญหา การพิจารณาตัดสินใจ การวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา การดำเนินการหรือปฏิบัติงาน และสิ้นสุดที่การติดตามประเมินผล โดยมีประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในฐานะเจ้าของชุมชนหรือทรัพยากร ซึ่งจะนำไปสู่การดำเนินงานพัฒนาจนประสบผลสำเร็จได้ และเกิดผลดีต่อชุมชน

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

Koufman (1949, p. 7) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนในชนบท พบว่า อายุ เพศการศึกษา ขนาดของครอบครัว อาชีพ รายได้และระยะเวลาการอยู่อาศัยในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน

Reven and Rubin (1983, p. 356) ได้ชี้ให้เห็นว่า ความรู้ความเข้าใจ ที่มีต่อบุคคล กลุ่ม หรือโครงการ มีความสำคัญอย่างมากที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมขึ้นมา อย่างไรก็ตาม ความรู้ความเข้าใจที่จะนำไปสู่การเกิดความร่วมมือขึ้นมานี้ต้องเป็น ความรู้ความเข้าใจที่ผู้ให้ความร่วมมือตระหนักว่า มีเหตุมีผลในการที่เข้าไปมีส่วนร่วม กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การที่บุคคลหนึ่งจะให้ความร่วมมือได้นั้น ต้องมีความเข้าใจว่า สิ่งที่เขาจะเข้าไปมีส่วนร่วมนั้นมีเหตุผลหรือเป็นประโยชน์ ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ ทั้งส่วนตัวหรือส่วนรวมก็ได้

ชูเกียรติ ภัยลี (2536, หน้า 19) ได้แบ่งปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ เป็นต้น
2. ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ การศึกษา เป็นต้น

3. ปัจจัยทางการสื่อสาร ได้แก่ การติดต่อรับฟังข่าวสารต่าง ๆ

ประยูร ศรีประสาธน์ (2542, หน้า 5) ได้นำเสนอปัจจัยของการมีส่วนร่วม ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม มีด้วยกัน 3 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ
2. ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่ม
3. ปัจจัยทางการสื่อสาร ได้แก่ การรับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปปัจจัยต่อการมีส่วนร่วมทำกิจกรรมของประชาชน คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ อาชีพ รายได้ การมีบทบาทในสังคม ระดับการศึกษา ปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ การได้รับรู้ข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับดินโคลนถล่มหรือดินถล่ม

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2547, หน้า 80 – 81) ดินถล่มหรือโคลนถล่ม (Landslide or Mud/ Debris Flow) เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติของการสึกกร่อนชนิดหนึ่งที่เกิดจากความเสียหายต่อบริเวณพื้นที่ที่เป็นเนินสูงหรือภูเขาที่มีความลาดชันมาก เนื่องจากขาดความสมดุลในการทรงตัวบริเวณของบริเวณดังกล่าวทำให้เกิดการปรับตัวของพื้นดินต่อแรงดึงดูดของโลกและเกิดการเคลื่อนตัวขององค์ประกอบธรณีวิทยา บริเวณนั้นตาคที่สูงลงสู่ที่ต่ำดินถล่มมักเกิดในกรณีที่มีฝนตกหนักมาก บริเวณภูเขาและภูเขาอุ้มน้ำไว้จนเกิดการอึดตัว โดยเฉพาะภูเขาหินแกรนิต ซึ่งมีพื้นที่ไม่ปกคลุมน้อยและต้นน้ำลำธารถูกทำลาย มักจะเกิดเมื่อมีฝนตกหนักมาก บริเวณภูเขาซึ่งเป็นต้นน้ำลำธารบริเวณตอนบนของประเทศ โดยเฉพาะในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีโอกาสเกิดดินถล่มเนื่องมาจากพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนผ่านในระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนสิงหาคมในขณะที่ภาคใต้จะเกิดในช่วงฤดูมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือระหว่างเดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนธันวาคม และมี รูปแบบ และปัจจัยการเกิดดินโคลนถล่ม ตลอดจนได้เสนอแนวทางการป้องกันไว้ใน Disaster Management Training Programme ว่า การเกิดดินโคลนถล่มมีสาเหตุมาจากการเปลี่ยนแปลงในส่วนประกอบ โครงสร้าง อุทกวิทยา พืชพรรณธรรมชาติบนพื้นที่ที่มีความลาดชันซึ่งการเปลี่ยนแปลง มีทั้งแบบเกิดขึ้นทันที และรูปแบบการเปลี่ยนแปลงแบบช้า โดยการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้สามารถเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือเกิดจากการกระทำของมนุษย์ โดยเมื่อวัตถุบนพื้นที่ ที่ลาดชันมีการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างอย่างรวดเร็ว เกินขีดจำกัดของพื้นที่ ที่สามารถรองรับได้ จนกระทั่งเกิดการเคลื่อนที่ของมวลวัตถุลงมาตามลาดเขาด้วยอิทธิพลของแรงโน้มถ่วงโลก โดยมีปัจจัยดังนี้

1. การที่ฝนตกหนัก ส่งผลให้การเพิ่มขึ้นของความจุของน้ำ หรือปริมาณน้ำไหลบ่าหน้าดินมีมาก
2. การเปลี่ยนแปลงความลาดชันที่เกิดจากการกัดเซาะของแม่น้ำ ส่งผลให้มี ความลาดชันมากขึ้น
3. การเปลี่ยนแปลงของวัตถุบนพื้นที่มีความลาดชัน ซึ่งเกิดจากการวางระบบท่อใต้ดิน การผูกพันอยู่กับที่ของวัตถุ และกระบวนการทางธรรมชาติอื่น ๆ
4. การสั่นสะเทือนจากแผ่นดินไหว การระเบิดหน้าดิน การทำงานของเครื่องจักร และการจราจร
5. การพังทลายของพื้นที่ข้างเคียง
6. การลดลงของพื้นที่ป่าไม้ จากการเกิดไฟป่า การตัดไม้ทำลายป่า และพืชมีการเจริญเติบโต เกิดการรองรับของหน้าดิน ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้อนุภาคของดินมีการคลายตัวมีแรงยึดเกาะน้อย
7. การแบกรับน้ำหนักเพิ่มของพื้นที่จากฝนตก ลูกเห็บ หิมะ การสะสมของหิน น้ำหนักของสิ่งก่อสร้าง น้ำที่ไหลซึมจากระบบชลประทาน และระบบระบายน้ำเสีย

และรูปแบบการเกิดสาเหตุของการเกิดดิน โคลนถล่ม มีผลกระทบจาก 2 ตัวการหลักใหญ่ ๆ คือ การเกิดดินถล่มที่สืบเนื่องมาจากการเกิดพายุ และการเกิดดิน โคลนถล่มที่ได้รับผลกระทบจากการเกิดแผ่นดินไหว โดยลักษณะการเกิดดิน โคลนถล่มสามารถจำแนกได้ดังนี้

1. การร่วงหล่น (Fall) คือ การที่หิน หรือวัตถุตกหรือหล่นลง ซึ่งปกติจะเกิดขึ้นบริเวณถนนบนที่สูงแนวสันเขื่อนหน้าผา โดยลักษณะการเกิดแบบนี้จะพบหินก้อนใหญ่
2. การลื่นไถล (Slide) คือ เป็นผลมาจากการไหลของดินหรือวัตถุผิวหน้า ตามลาดเขาลงสู่พื้นที่ราบ และเมื่อมีการเคลื่อนที่ของมวลดินมาถึงบริเวณพื้นที่ราบ ทำให้มีการเคลื่อนที่ ที่ช้าและสิ้นสุดกระบวนการในที่สุด
3. การล้มคว่ำ (Topples) คือ การล้มของหินซึ่งเกิดจากการเสียดการทรงตัวของหินที่มีแนวการวางตัวหรือมีการ โน้มเอียงจากหินฐานไปข้างหน้า มากกว่า 90 องศา
4. การแผ่ออก (Lateral) คือ การแผ่กระจายของมวลดินฐานซึ่งเกิดจากการกดทับของวัตถุจากด้านบน
5. การไหล (Flows) คือ การเคลื่อนตัวของมวลดิน โคลน ซึ่งเกิดจากการที่ดินนั้นมีการอุ้มน้ำน้ำไว้จนเกินขีดจำกัดเมื่อดินมีน้ำหนักเพิ่มขึ้นทำให้เกิดการไหลของมวลดินลงสู่ที่ต่ำกว่าเกิดเป็นดิน โคลนถล่ม โดยส่วนมากแล้วการเกิดดิน โคลนถล่มประเภทนี้ จะเกิดหลังจากการเกิดฝนตกหนัก

โดยส่วนมากเป็นดินที่มีส่วนประกอบของดินตะกอนและดินทราย ซึ่งมีลักษณะที่คล้ายกับการเกิดเหตุการณ์ดินโคลนถล่ม

การคาดการณ์การเกิดดินโคลนถล่ม ไม่สามารถทำนายล่วงหน้าได้อย่างแม่นยำถึงช่วงระยะเวลาของการเกิดหากแต่เป็นการศึกษาถึงความเป็นไปได้ที่มีโอกาสเกิดดินโคลนถล่ม อาทิ การที่ฝนตกหนักหรือการเกิดแผ่นดินไหวการเกิดดินโคลนถล่ม สามารถคาดการณ์จากปัจจัยที่เป็นตัวทำให้เกิดดินโคลนถล่ม รวมถึงการศึกษาข้อมูลในอดีตของพื้นที่ทางด้านธรณีวิทยา ด้านภูมิศาสตร์ ด้านอุทกวิทยา และด้านพืชพรรณธรรมชาติ

1. ธรณีวิทยา (Geology) ลักษณะทางธรณีวิทยาใช้ในการประเมินความเป็นไปได้ในการเกิดดินโคลนถล่ม มี 2 ลักษณะที่สำคัญ ได้แก่ ลักษณะเฉพาะของหิน เช่น ส่วนประกอบ เนื้อหิน หรือลักษณะเด่นของหิน เพื่อที่จะสามารถทราบถึง ความแข็ง การดูดซับน้ำ ลักษณะทางเคมี การผุพังทางกายภาพ และส่วนประกอบที่สามารถทำให้เกิดดินโคลนถล่มและลักษณะโครงสร้างของหินและดิน ซึ่งจะมีผลต่อความสมดุล รวมถึงลำดับและชนิดของชั้นหินการเปลี่ยนแปลงทางธรณี แนวรราบ แนวรอยเลื่อนและการคดโค้งของชั้นหิน

2. ธรณีฐานวิทยา (Geomorphology) การพิจารณาลักษณะภูมิศาสตร์ที่สำคัญที่สุดในการคาดการณ์ การเกิดดินโคลนถล่ม คือ การพิจารณาจากการเกิดดินโคลนถล่มในอดีตของพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีส่วนประกอบที่สำคัญอื่น ๆ เช่น ความชัน ความแข็งแรงของพื้นที่ รูปแบบ หรือทิศทางของความลาดเอียง

3. อุทกวิทยา และ ภูมิอากาศวิทยา (Hydrology and Climatology) ต้นแม่น้ำ การเคลื่อนที่จำนวนแหล่งน้ำและอัตราการไหล รวมทั้งรูปแบบภูมิอากาศกับชนิดของดิน เป็นสาเหตุให้เกิดความแตกต่างของชนิดของดินโคลนถล่ม

4. พืชพรรณ (Vegetation) พืชที่ปกคลุมพื้นที่อาจมีผลทั้งบวกและทางลบต่อการเกิดดินโคลนถล่ม เช่นรากของพืชสามารถลดปริมาณน้ำไหลบ่าหน้าดินได้ และเพิ่มการยึดเกาะหน้าดินหรือในทางกลับกันรากของพืชอาจเป็นตัวการทำให้เกิดการแตกของหิน

ลักษณะที่ตั้งหมู่บ้านเสี่ยงภัยจากดินถล่ม

ลักษณะของพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม มักเป็นพื้นที่ที่อยู่ตามลาดเชิงเขาหรือบริเวณที่ลุ่มที่อยู่ติดกับภูเขาสูงที่มีการพังทลายของดินสูงหรือสภาพที่เป็นพื้นที่ต้นน้ำมีการทำลายป่าไม้สูง นอกจากนั้นในบางพื้นที่เสี่ยงจะเป็นบริเวณที่เป็นภูเขาหรือที่เป็นหินผุพังง่าย ซึ่งมักจะก่อให้เกิดเป็นชั้นดินหนาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริเวณหินรองรับชั้นดินนั้นมีความลาดชันสูงและเป็นชั้นหินที่ไม่ยอมให้น้ำซึมผ่านได้สะดวก ลักษณะดังกล่าวมักพบได้ทั่วไปในประเทศไทย กรมทรัพยากรธรณี และกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ได้วิเคราะห์ข้อมูลสำรวจ สภาพแวดล้อมของพื้นที่เบื้องต้นและ

รวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลอื่น ซึ่งมีลักษณะเป็นพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่มที่อยู่บริเวณลาดเชิงเขาและที่ลุ่มใกล้เขา โดยเฉพาะหมู่บ้านที่อยู่แนวร่องมลสุ่มซึ่งมีโอกาสสูง เนื่องจากฝนตกหนักต่อเนื่องจะทำให้เกิดน้ำท่วมฉับพลัน น้ำป่าไหลหลาก และดินถล่มตามมา ซึ่งอาจจะทำให้เกิดการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ดังกล่าวได้ ลักษณะที่ตั้งของหมู่บ้านที่เสี่ยงอุทกภัยดินโคลนถล่มมีข้อสังเกตสภาพทั่วไปดังนี้

1. อยู่ติดภูเขาและใกล้ลำห้วย
2. มีร่องรอยดิน ไหลหรือดินเลื่อนบนภูเขา
3. มีรอยแยกของพื้นดินบนภูเขา
4. อยู่บนเนินหน้าหุบเขาและเคยมีโคลนถล่มมาบ้าง
5. ถูกน้ำป่าไหลหลากและท่วมบ่อย
6. มีกองหิน เนินทรายปนโคลนและต้นไม้ในห้วยหรือใกล้หมู่บ้าน
7. พื้นห้วยจะมีก้อนหินขนาดเล็กขนาดใหญ่อยู่ปนกันตลอดทั้งน้ำ

จากแนวคิดเกี่ยวกับดิน โคลนถล่มข้างต้นสรุปได้ ดิน โคลนถล่มหรือดินถล่มเป็นพิบัติภัยธรรมชาติที่ทำให้เกิดความสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนอย่างมากในประเทศไทยมาแล้วหลายครั้ง ดิน โคลนถล่มนั้นได้เกิดขึ้นในประเทศไทยในอดีตเป็นระยะ ๆ ตลอดมา และเหตุการณ์ดิน โคลนถล่มครั้งใหญ่แต่ละครั้งสร้างความสูญเสียทางชีวิตและทรัพย์สินจำนวนมาก สาเหตุที่สำคัญเกิดจากการแผ้วถางทำลายป่า การทำไร่เลื่อนลอย และการใช้ประโยชน์ผิดประเภทขาดความระมัดระวัง เช่น การสร้างรีสอร์ต และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2554) ได้ให้ความหมายของคำว่า สาธารณภัย (Disaster) หมายถึง ภัยอันตรายหรือเหตุการณ์ร้ายแรงในชุมชนหรือในสังคม ซึ่งเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เกิดความสูญเสียอย่างรุนแรงแก่ร่างกาย ชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และสร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจ และความมั่นคงของชาติ และอีกความหมายหนึ่ง สาธารณภัย หมายถึง อัคคีภัย วาตภัย ตลอดจนภัยอื่น อันมีมาเป็นสาธารณะ ไม่เกิดจากธรรมชาติหรือมีผู้ทำให้เกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตร่างกายของประชาชน หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของ นอกจากนี้พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พ.ศ. 2520 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายว่า อัคคีภัย วาตภัย ภัยแล้ง โรคระบาดในมนุษย์ โรคระบาดในสัตว์ โรคระบาดสัตว์น้ำ การระบาดของศัตรูพืช ตลอดจนภัยอื่น ๆ อันมีผลกระทบต่อสาธารณชนไม่ว่าจะเกิดจากธรรมชาติหรือมีผู้ทำให้เกิดขึ้น อุบัติเหตุหรือเหตุอื่นใด ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายของประชาชน

หรือความเสียหายแก่ทรัพย์สินของประชาชนหรือของรัฐ และให้หมายความรวมถึงภัยทางอากาศ และการก่อวินาศกรรมด้วย

การจัดการสาธารณภัย ถือว่าสาธารณภัยเป็นเรื่องที่ป้องกันล่วงหน้าได้ หรือเสริมความพยายามที่จะหลีกเลี่ยงมิให้เกิดขึ้น หากเมื่อเป็นเหตุสุดวิสัยก็ควรมีการบริหารจัดการ เตรียมความพร้อม มีการป้องกัน และลดผลกระทบ ที่อาจจะเกิดขึ้นต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนให้น้อยที่สุด และควรมีการบริหารจัดการที่จะสามารถลดความรุนแรงลดลงได้ สำหรับแนวคิดการจัดการภายใน ปัจจุบันเป็นระบบการบริหารจัดการสาธารณภัย ซึ่งต้องดำเนินกิจกรรม ทั้งก่อน ระหว่างและภายใน การเกิดภัยพิบัติถือเป็นระบบงานที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศ ที่หน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรอิสระจะต้องมาร่วมดำเนินกิจกรรมแบบ บูรณาโดยอาศัยหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1. สาธารณภัย (Disaster) ที่เกิดขึ้นในประเทศไทย แบ่งได้เป็น 2 ภัย

1.1 ภัยธรรมชาติ (Natural Disaster)

1.1.1 ภาวะภัยแล้ง (Drought) เป็นภาวะที่เกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ โดยมีแนวโน้มสูงขึ้นร่วมกับป่าไม้ที่ถูกทำลาย

1.1.2 น้ำท่วม (Flooded) เกิดขึ้นเป็นประจำปีจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับพายุที่พัด ผ่านประเทศไทย

1.1.3 พายุหมุน (Tropical Cyclone) ในแต่ละปีจะมีพายุหมุนพัดผ่านประเทศไทยปี ละ 3-4 ครั้ง ซึ่งพายุที่เคยก่อความเสียหายให้มากที่สุดพายุไต้ฝุ่นเกย์ ในปี 2532

1.1.4 ภาวะภัยหนาว เกิดขึ้นทุกปีในช่วงเดือนธันวาคม – มกราคม โดยเฉพาะใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ

1.1.5 สภาวะการณ์เคลื่อนไหวนของรอยเลื่อนแผ่นดิน (Seismological) ได้แก่ การเกิด แผ่นดินไหวซึ่งเกิดขึ้นมากในภาคเหนือ เนื่องจากรอยเลื่อนของแผ่นดินที่พม่าและจีนตอนใต้ ซึ่งใน อนาคตจะส่งผลกระทบต่ออาคารสูง และเขื่อนที่มีมากในพื้นที่ภาคเหนือ

1.1.6 ไฟป่า (Wild Fire) เกิดขึ้นในช่วงเดือนมกราคม – พฤษภาคมของทุกปี พื้นที่ ที่พบบ่อยครั้งคือ ภาคเหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง

1.2 สาธารณภัยจากการกระทำของมนุษย์

1.2.1 อุบัติภัยจากเทคโนโลยี (Man – made Disaster) เป็นผลมาจากการนำ เทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาประเทศทุก ๆ ด้าน แต่ขณะเดียวกันประชาชนหรือผู้ใช้เทคโนโลยี เหล่านั้นขาดทักษะและความรู้ในการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ บางครั้งยังเกิดจากความประมาท เช่น อุบัติเหตุบนถนน รถไฟชนกัน และเครื่องบินตก เป็นต้น

1.2.2 อุบัติเหตุจากอุตสาหกรรม (Industrial Disaster) ด้านอุตสาหกรรม เกิดจากใช้วัตถุดิบพลังงานและสารเคมีมากขึ้นในภาคอุตสาหกรรม เช่น การรั่วของสารเคมี หรือไฟฟ้าลัดวงจร

1.2.3 สิ่งก่อสร้างถล่มและไฟไหม้อาคาร เกิดขึ้นบ่อยครั้งจากความประมาทและการขาดความรับผิดชอบจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดสาธารณภัยในประเทศไทย

ปัจจุบันภาวะโลกร้อนหรือปฏิกิริยาเรือนกระจก (Green House Effect) ซึ่งเกิดจากการเผาไหม้ในโรงงานอุตสาหกรรม และยานพาหนะ ทำให้ภูมิอากาศของโลกเปลี่ยนแปลงไปเกิดปรากฏการณ์ เช่น เอลนีโนและลานินยา ส่งผลให้สภาพอากาศแปรปรวน เกิดฝนตกหนักอากาศหนาวจัด และบางครั้งประสบภาวะแห้งแล้งยาวนาน

2.1 ความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ปัจจุบันพบว่าป่าในประเทศลดลงถึงปีละประมาณ 1 ล้านไร่ ขณะที่การปลูกป่าทดแทนทำได้ 1.27 แสนไร่ และบำรุงรักษาทำได้ปีละ 2.9 แสนไร่ ซึ่งแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติดังกล่าวไม่ทันต่อปัญหาที่เกิดขึ้น สิ่งที่เห็นได้ชัด คือ ปริมาณน้ำฝนรายปีแม้จะไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก แต่สถิติการเกิดสาธารณภัยเพิ่มขึ้นและรุนแรงขึ้น ซึ่งล้วนแต่มาจากปัญหาการไม่มีพื้นที่ป่าต้นน้ำคอยดูดซับน้ำฝน ทำให้ป่าส่วนใหญ่ไหลหลากจากต้นน้ำสู่พื้นที่ท้ายน้ำอย่างรวดเร็ว

2.2 การขยายตัวของชุมชน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานไม่เป็นไปตามผังเมือง จากจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้มีความต้องการตั้งถิ่นฐานและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับการขยายตัวมากขึ้น ซึ่งการขยายตัวของชุมชนมักเป็นไปตามกิจกรรมทางเศรษฐกิจของพื้นที่นั้น มากกว่าการปฏิบัติตามกรอบผังเมือง อีกทั้งออกแบบถนนสะพาน บางครั้งมิได้สอดคล้องกับสภาพข้อเท็จจริง ซึ่งจะเห็นได้จากกรณีการเกิดอุทกภัยที่จังหวัดอุดรธานี และอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เกิดจากประสิทธิภาพในการระบายน้ำต่ำ และมีสิ่งกีดขวางการระบายน้ำเป็นต้น

2.3 การพัฒนาด้านอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีจากการศึกษาของกรมควบคุมมลพิษพบว่าปัจจุบันมีการนำเข้สารเคมีและวัตถุอันตรายมาใช้ในการผลิตของภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหากขาดการควบคุมดูแลอย่างเคร่งครัด ก็จะก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงได้ และผ่านมามีอุบัติเหตุเกิดขึ้นจากสารเคมีวัตถุอันตรายบ่อยครั้งขึ้น

3. กระบวนการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

กระบวนการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พิจารณาเป็นขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 การดำเนินการก่อนเกิดภัย (Prevention and Preparedness) เป็นการดำเนินการป้องกันและลดผลกระทบจากภัยพิบัติ และเตรียมพร้อมเผชิญเหตุ ได้แก่ การศึกษา ค้นคว้าวิจัย และวิเคราะห์ความเสี่ยง การแจ้งเตือนภัย มีการจัดทำแผนอำนวยการ/แผนป้องกันภัย โดยจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการ (Action Plan) หรือแผนโครงการ การจัดทำการวางระบบป้องกัน เช่น การวางระบบกั้นน้ำ เขื่อน ฯลฯ การกำหนดมาตรการป้องกันภัย และวางระบบปฏิบัติงาน และจัดให้มีการฝึกอบรม/จัดเตรียมบุคลากรและเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมตลอดเวลา สามารถนำไปใช้ได้อย่างปลอดภัย และควรมีการให้ความรู้กับชุมชนและประชาชนในเรื่องของภัยพิบัติต่าง ๆ

ขั้นที่ 2 การดำเนินงานขณะเกิดภัย (Response Rescue Relief and Mitigation) เป็นการดำเนินงานขณะที่เกิดภัยพิบัติในสภาวะฉุกเฉินที่จะต้องเข้าไปประจักษ์ และให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างทันที่

ขั้นที่ 3 การดำเนินการภายหลังเกิดภัย (Recovery and Development) เป็นการเข้าไปฟื้นฟูพื้นที่ที่ประสบภัยพิบัติ โดยการให้ความช่วยเหลือด้านอาชีพ สิ่งสาธารณูปโภค บริการของรัฐ ฯลฯ ให้กลับคืนสู่สภาพเดิมและเสริมสร้างความรู้ให้กับชุมชน ประชาชน เพื่อเตรียมความพร้อมป้องกันภัยพิบัติที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งเป็นกระบวนการที่สำคัญ รวมถึงเป็นเป้าหมายสำคัญในการดำเนินการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยด้วย อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควรในการนำมาปฏิบัติใช้อย่างเหมาะสม

4. แนวทางการดำเนินงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

4.1 การเตือนภัยล่วงหน้า (Early Warning) คือ การแจ้งให้บุคคล กลุ่มคนหรือประชาชนโดยทั่วไปได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับภัยที่มีหรือกำลังจะมีมาและสิ่งที่สามารถจะกระทำได้เพื่อป้องกันหลีกเลี่ยงหรือลดความรุนแรงของภัยที่จะเกิดขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ของการเตือนภัยล่วงหน้า ดังนี้

1. เพื่อแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับภัยที่กำลังจะเกิดขึ้น และสิ่งต่าง ๆ ที่มีความเสี่ยงจากภัยนั้น ๆ ความเสี่ยงภัยต่าง ๆ สภาพแวดล้อม และ ความต้องการต่าง ๆ

2. เพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับ

2.1 วิธีการในการป้องกัน (Means of Protection) เช่น เตือนถึงการนำเสียบของแหล่งน้ำ อันเนื่องมาจากการปนเปื้อนของแบคทีเรียหรือเชื้อโรคต่างๆ หรือจากการกระทำของมนุษย์ เช่น การทำเหมืองแร่

2.2 วิธีการในการเตรียมพร้อม (Means of Preparedness) ตัวอย่างเช่น การเตือนว่าจะมีพายุฝนฟ้าคะนองรุนแรงอาจมีน้ำท่วมฉับพลัน ให้เตรียมตัวที่จะอพยพไปอยู่ยังที่ปลอดภัย

2.3 วิธีการในการบรรเทา (Means of Mitigation) ตัวอย่างเช่น การเตือนให้เสริม กระสอบทรายเพื่อป้องกันน้ำท่วม

2.4 วิธีการในการตอบสนองต่อภาวะคุกคาม (Means of Response) ตัวอย่างเช่น การ เตือนถึงภาวะที่น้ำกำลังจะล้นเขื่อนกั้นน้ำต้องมีการเสริมความสูงและความแข็งแรงของเขื่อนอย่าง เร่งด่วน

3. เพื่อบอกให้ทราบถึงสิ่งที่บุคคลหรือชุมชนนั้น ๆ ควรจะปฏิบัติ เช่น

3.1 ควรทำอะไร (What to do) เมื่อเกิดภัย เช่น เก็บข้าวของให้พ้นจากน้ำ

3.2 ควรทำเมื่อไหร่ (When) เช่น การเสริมกระสอบทราย เมื่อมีน้ำไหล เข้ามา

3.3 ควรทำอย่างไร (How) เช่น ควรมีการเก็บอาหารไว้เป็นเสบียงเพื่อให้ ไม่ให้ ขาดแคลน

อาหาร

3.4 ใคร (Who) ควรทำอะไรในภาวะที่มีภัย

3.5 ควรไปที่ไหน (Where) เช่น เมื่อมีน้ำท่วมให้อพยพไปอยู่ที่สูง

4. สิ่งที่ควรคำนึงถึงเกี่ยวกับการเตือนภัยล่วงหน้า

4.1 แจ้งให้ประชาชนทราบถึงความหมายของสัญญาณเตือนภัย

4.2 แจ้งให้ประชาชนในชุมชนได้รับทราบถึงความเป็นไปหรือข่าวล่าสุด

4.3 ป้ายประกาศข้อมูลหรือข่าวสารควรติดไว้ในที่ดังต่อไปนี้ สถานที่ราชการ วัด โรงเรียน ร้านค้าประจำหมู่บ้าน สถานีโดยสารต่าง ๆ หรือสถานที่คนมองเห็นได้ชัดหรือเป็นที่ที่ คนชุมนุมกันหรือผ่านไปมาบ่อย ๆ

4.4 จัดตั้งคณะกรรมการสำหรับให้ข้อมูลข่าวสาร หน้าที่ของคณะกรรมการนี้จะเป็น การตรวจสอบเตรียมงานสำหรับการส่งหรือแจกจ่ายข้อมูลเกี่ยวกับการพยากรณ์อากาศ การแจ้ง เตือนภัยล่วงหน้าและดูแลเกี่ยวกับเรื่องภัยพิบัติต่าง ๆ ของชุมชนไม่ว่าจะเป็นภัยจากธรรมชาติหรือภัยที่ มนุษย์ก่อขึ้นเอง

4.5 กำหนดบทบาทและความรับผิดชอบ หน่วยงานหรือคนในชุมชนจะมีบทบาท แยกต่างกันไป ในการริเริ่มจัดการและรับผิดชอบต่อหน้าที่ต่าง ๆ ในอันที่จะป้องกันและบรรเทาภัย ของชุมชน บทบาท หรือความรับผิดชอบนี้อาจเป็นบทบาทหลักซึ่งมีหน้าที่โดยตรง หรือบทบาท รองซึ่งมีหน้าที่ในการสนับสนุนให้ความช่วยเหลือ

4.2 การสร้างจิตสำนึกให้กับประชาชน (Public Awareness) คือการทำให้ประชาชนซึ่งอยู่ ในภาวะล่อแหลมและเสี่ยงภัย มีความเข้าใจถึงสภาวะของภัยและแนวโน้มที่จะเกิดเป็นภัยพิบัติขึ้น ได้ อีกทั้งยังหมายถึง การที่ประชาชนรู้ถึงวิธีการที่เหมาะสมในการเตรียมพร้อม การตอบสนองและ

การบรรเทาภัยต่าง ๆ เพื่อเป็นการป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของตนเอง โดย จุดประสงค์ของการสร้างความรับรู้และจิตสำนึกให้กับประชาชน คือ

4.2.1 เพื่อแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับภัยที่จะเกิดขึ้น ความล่อแหลม ความเสี่ยง สภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ในขณะนั้น ความจำเป็นหรือความต้องการต่าง ๆ กำลังความสามารถในการตอบสนองต่อภัยพิบัตินั้น ๆ หน้าที่ความรับผิดชอบของฝ่ายต่าง ๆ ในการรับมือกับภัยพิบัติ

4.2.2 เพื่อให้คำแนะนำเกี่ยวกับ วิธีการป้องกัน วิธีการเตรียมพร้อม วิธีการบรรเทาภัย และวิธีการที่จะตอบสนองต่อภัยอันตรายที่คุกคาม เพื่อสอนว่าควรทำอะไร ควรทำเมื่อไหร่ (เมื่อมีภัยพิบัติเกิดขึ้นทั้งนี้เพื่อประโยชน์) และควรทำอย่างไร (ทั้งตนเองและผู้อื่น)

แนวทางการสร้างจิตสำนึก

1. การรณรงค์และประชาสัมพันธ์ให้กลุ่มเป้าหมายได้รับรู้ถึงสถานการณ์และความสูญเสียจากภัยพิบัติต่าง ๆ รวมทั้งกระตุ้นให้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกัน

2. การปลูกจิตสำนึกเรื่องการป้องกันสาธารณภัย โดยจัดให้มีกิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในชุมชน

3. ส่งเสริมและจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างกระแสและกระตุ้นความสนใจ

การสร้างจิตสำนึกแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนคือ

ขั้นที่ 1 จิตสำนึกที่มีต่อสถานการณ์ (Phenomeanal Consciousness) ซึ่งเป็นจิตสำนึกที่เกิดจากประสบการณ์ โดยบุคคลจะมีการตอบสนองต่อเหตุการณ์นั้นด้วยความสำนึก (Sensation)

ความรู้สึก (Feeling) และการรับรู้ (Perceptions)

ขั้นที่ 2 จิตสำนึกของการเข้าถึงได้ด้วยเหตุผล (Access Consciousness) ซึ่งเป็นอีกขั้นหนึ่งที่บุคคลมีความอิสระในการควบคุมและแสดงออกซึ่งพฤติกรรม

ขั้นที่ 3 จิตสำนึกในการควบคุม (Monitoring Consciousness) ซึ่งเป็นการควบคุมภายในของบุคคล

ขั้นที่ 4 จิตสำนึกในตนเอง (Self Consciousness) เป็นความสามารถในการรับรู้ของบุคคลในความคิดเกี่ยวกับตนเอง

สรุปแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ดังนั้นในการป้องกันและบรรเทาผลกระทบ และความสูญเสียที่เกิดจากอุทกภัยในระยะยาวและยั่งยืนจะต้องเน้นหนักไปที่การปลูกฝังจิตสำนึกให้ประชาชนมีความรู้ และความพร้อมในการป้องกันและบรรเทาความรุนแรงจากอุทกภัย ซึ่งมีหลายวิธี เช่น ติดตามสภาวะอากาศ ฟังคำเตือนจากกรมอุตุนิยมวิทยา การฝึกซ้อมการป้องกันภัยพิบัติ เตรียมพร้อมรับมือ และวางแผนอพยพ ช่อมแซม

อาคารให้แข็งแรง เตรียมป้องกันภัยให้สัตว์เลี้ยงและพืชผลการเกษตร การเตรียมน้ำดื่มเครื่องอุปโภคบริโภค ไฟฉาย แบตเตอรี่ และวิทยุกระเป่าหิ้วเพื่อติดตามข่าวสาร เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธานี สามารถกิจ (2546, หน้า 47) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย: กรณีศึกษาอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ พบว่า ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยดินถล่ม

ศุภวัฒน์ เพชรวงษ์ (2550, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมไฟป่า อำเภอป่าปาด จังหวัดอุดรดิตถ์ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการควบคุมไฟป่า ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการคิด การตัดสินใจ ด้านการดำเนินกิจกรรม และด้านติดตามประเมินผล ไม่แตกต่างกัน และพบอีกว่า ประชาชนที่รับรู้แต่ละแหล่งที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการควบคุมไฟป่าทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการคิดการตัดสินใจ ด้านการดำเนินกิจกรรม และด้านการติดตามประเมินผลส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ส่วนการรับรู้ข่าวสารจากหอกระจายข่าวที่แตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟป่าด้านการคิดการตัดสินใจ และด้านการติดตามประเมินผลแตกต่างกัน การรับรู้ข่าวสารจากเพื่อนบ้านที่แตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟป่าด้านการคิดการตัดสินใจแตกต่างกัน การรับรู้ข่าวสารจากสมาชิกในบ้านที่แตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการควบคุมไฟป่าด้านการคิดการตัดสินใจ และด้านการติดตามประเมินผลแตกต่างกัน และการรับรู้ข่าวสาร

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (2554, บทสรุปผู้บริหาร) ศึกษาเรื่องการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อการวิเคราะห์และวางแผนจัดการพื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม/น้ำป่าไหลหลาก กรณีศึกษาความพร้อมและการมีส่วนร่วมของประชาชน /ชุมชนจากการเกิดดินถล่ม/น้ำป่าไหลหลากในพื้นที่ อำเภอบ่อพลอย อำเภอหนองปรือ และอำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าการรับรู้ต่อสาเหตุ และความเสี่ยงของการเกิดอุทกภัยและดินถล่ม ของกลุ่มตัวอย่าง รับรู้ว่าการตัดไม้ทำลายป่าเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดอุทกภัยและดินถล่มมากที่สุด เป็นสาเหตุทำให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สิน สิ่งสาธารณูปโภค สถานที่ราชการ และผลผลิตทางการเกษตร และรับรู้ว่าการตั้งบ้านเรือนบริเวณที่ราบเชิงเขาที่ลาดชันเสี่ยงต่อการได้รับผลกระทบจากอุทกภัยและดินถล่ม และ จากการวิจัยยังพบอีกว่า กลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในการเตรียมรับมือกับการเกิดอุทกภัยและดินถล่ม

นิตยา เชื้อโชติ (2551, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชน: กรณีศึกษาป่าชุมชนคอนสี บ้านปะอ่าว ตำบลปะอ่าว อำเภอเมือง จังหวัด

อุบลราชธานี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนคอนซี้แตกต่างกันในแต่ละด้าน คือด้านการดำเนินกิจกรรมในป่าชุมชนคอนซี้ ด้านการบริหารจัดการป่าชุมชนคอนซี้ ด้านการติดตามประเมินผลป่าชุมชนคอนซี้ และ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระดับการศึกษา ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน รายได้ การได้รับข้อมูลข่าวสารเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชนคอนซี้

นพดล ทะนิติตะ (2552, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนเครือข่ายลุ่มน้ำห้วยยอดในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร พื้นที่ต้นน้ำห้วยยอด อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน พบว่า ระดับความรู้เกี่ยวกับเรื่องการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร ของประชาชนลุ่มน้ำห้วยยอด อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน ในภาพรวม อยู่ในระดับดี และกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ ระดับอายุ การอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน และสถานภาพทางสังคมที่แตกต่างกัน มีความรู้ ความเข้าใจ ในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธารลุ่มน้ำห้วยยอด อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปรีชา รัตนสิงห์ (2553, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำระบบเตือนภัยสำหรับพื้นที่เสี่ยงภัย น้ำหลาก – ดินถล่ม บริเวณพื้นที่ลาดเชิงเขา กรณีศึกษาเขตอำเภอเมือง อำเภอแม่สรวย และอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของแต่ละอำเภอมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำระบบเตือนภัยสำหรับพื้นที่เสี่ยงภัยที่แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ อำเภอดงนาคร จังหวัดสระแก้ว ซึ่งการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษา 2 แบบ คือ

1. การศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ทั้งที่เป็นทฤษฎี แนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ การมีส่วนร่วม การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และอื่น ๆ

2. การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ อำเภอดงนาคร จังหวัดสระแก้ว

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ศึกษาค้นคว้า คือ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และอาศัยในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยดินโคลนถล่ม บริเวณที่ลาดเชิงเขา บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ อำเภอดงนาคร จังหวัดสระแก้ว จำนวน 612 คน

กลุ่มตัวอย่าง มาจากประชากรในชุมชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และอาศัยในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยดินโคลนถล่ม บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ อำเภอดงนาคร จังหวัดสระแก้ว จำนวน 612 คน ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้จากการคำนวณ โดยการสุ่มตัวอย่างตามสูตร ยามาเน่ (Yamane) ที่ระดับความน่าเชื่อถือ ร้อยละ 95 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 242 คน

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย n = ขนาดตัวอย่างที่คำนวณได้

N = จำนวนประชากรที่ทราบค่า (ในที่นี้ = 612)

e = ค่าความคลาดเคลื่อนที่จะยอมรับได้

ถ้ากำหนดระดับความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 5% จะใช้ค่า 0.05 จะได้ดังนี้

$$\begin{aligned} n &= N / 1 + N (e)^2 \\ &= 612 / (1 + (612) 0.0025) \\ &= 612 / (1 + 1.53) \\ &= 612 / 2.53 \\ &= 241.90 \\ &= 242 \text{ คน} \end{aligned}$$

การสุ่มตัวอย่าง

เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของกลุ่มประชากร ผู้วิจัยได้ดำเนินการสุ่มแบบตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) แบบเจาะจง Purposive Sampling ดังนี้

1. คณะกรรมการชุมชน/ผู้นำชุมชน บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง
2. ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปและอาศัยอยู่ใน บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. อาชีพ
5. รายได้
6. ประสบการณ์ที่เคยได้ประสบมา

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลเพื่อวัดการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ลักษณะคำถามปลายปิด (Close Ended) มีให้เลือก 5 ระดับ (Rating Scale) ตามรูปแบบของ Likert Scale โดยแบ่งเป็นการมีส่วนร่วม 3 ด้าน คือ

ด้านการตัดสินใจและวางแผน	จำนวนคำถาม 5 ข้อ
ด้านการปฏิบัติกิจกรรม	จำนวนคำถาม 5 ข้อ
ด้านการติดตามและประเมินผล	จำนวนคำถาม 5 ข้อ
รวมจำนวนคำถาม 15 ข้อ	

โดยมีหลักเกณฑ์การให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย ตามระดับการมีส่วนร่วม ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมมาก	ให้	4	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย	ให้	2	คะแนน
ระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย กำหนดนิยาม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอรัฐประเทศ จังหวัดสระแก้ว และตรวจสอบเนื้อหาของแบบสอบถามว่าครอบคลุมวัตถุประสงค์หรือไม่ จากนั้นนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง และนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ทำการประเมินหาค่าความสอดคล้องภายในเครื่องมือในการวิจัย (Content Validity) โดยการประเมินข้อคำถามว่าสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องวัดเพียงใด ซึ่งใช้เกณฑ์การประเมินความสอดคล้อง กำหนดค่าตัวเลข ดังนี้

ค่า + 1	หมายถึง	สอดคล้อง
ค่า 0	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
ค่า - 1	หมายถึง	ไม่สอดคล้อง

ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

1. ผศ.ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

2. ผศ.ดร.ไพฑูรย์ โพธิ์สว่าง อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

3. นางสาวรวงคนา ศิลปกิจ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว

4. ขอรับเครื่องมือในการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญคืน แล้วนำมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of congruence) ของข้อคำถามในแต่ละข้อ ถ้ามี IOC < 0.5 แสดงว่าข้อคำถามนั้นเนื้อหาไม่ตรงตามที่ต้องการวัด ถือว่าใช้ไม่ได้ให้สร้างขึ้นใหม่ทดแทนกรณีที่ไม่ครอบคลุม โดยใช้สูตร (มณี บุญญาติศัย, 2548 หน้า 79) ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา
 N แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามในภาพรวมได้ค่า (IOC) = 0.97

5. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ประชาชนในพื้นที่ หมู่บ้านนาเจริญ ตำบลวังน้ำเย็น จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม (Reliability) แบบ Cronbach's Alpha ได้ค่าความเที่ยงหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.83 ซึ่งถือว่า แบบสอบถามนี้มีความเชื่อถือได้สามารถนำไปเก็บข้อมูลจริงต่อไปได้

6. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนและวิธีการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำนวน 242 ชุด
2. เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยจะทำการตรวจความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
3. จากการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามไป จำนวน 242 ชุด โดยมีแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาและมีความสมบูรณ์ จำนวน 240 ชุด คิดเป็น 99.17 เปอร์เซ็นต์

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยทำการลงรหัสแล้วนำข้อมูลมาบันทึกลงในเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยแบ่งการวิเคราะห์ได้ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อความเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ใน 3 ด้าน ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

เกณฑ์ในการแปลความหมายสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย อยู่ในรูปของคะแนนเฉลี่ย แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยการหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้ (วิเศษ แก้วกระจาย, 2550, หน้า 94)

$$\begin{aligned}
 \text{ช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด}-\text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\
 &= \frac{5-1}{5} \\
 &= .80
 \end{aligned}$$

ระดับคะแนนเฉลี่ย	ระดับการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
4.21-5.00	มีส่วนร่วมมากที่สุด
3.41-4.20	มีส่วนร่วมมาก
2.61-3.40	มีส่วนร่วมปานกลาง
1.81-2.60	มีส่วนร่วมน้อย
1.00-1.80	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- อธิบายลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
- อธิบายระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) คือ t-Test และ One-way ANOVA

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอดมยานนคร จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล และผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบ คำบรรยาย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ในอดีตใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ด้วยจำนวนและร้อยละ ได้ผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ			
ชาย		90	37.5
หญิง		150	62.5
	รวม	240	100.0
อายุ			
18 - 25 ปี		27	11.2
26- 35 ปี		54	22.5
26- 35 ปี		81	33.8
46 - 60 ปี		57	23.8

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
60 ปีขึ้นไป	21	8.7
รวม	240	100.0
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	75	31.2
มัธยมศึกษาตอนต้น	45	18.8
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	66	27.5
อนุปริญญา/ ปวส.	36	15.0
ปริญญาตรี	18	7.5
รวม	240	100.0
อาชีพ		
ข้าราชการ	9	3.8
แม่บ้าน	9	3.8
ค้าขาย	36	15.0
รับจ้าง	60	25.0
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	9	3.7
เกษตรกร	72	30.0
อื่นๆ	45	18.7
รวม	240	100.0
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	135	56.2
10,001 - 15,000 บาท	96	40.0
15,001 - 25,000 บาท	9	3.8
รวม	240	100.0
ประสบการณ์ในอดีต		
เคยเห็น ดิน โคลนถล่ม	36	15.0
ไม่เคยเห็น ดิน โคลนถล่ม	204	85.0
รวม	240	100.0

จากตารางที่ 1 กลุ่มตัวอย่างประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และอาศัยในเขตพื้นที่เลี้ยงภักดิน โคลนถล่ม บริเวณที่ลาดเชิงเขา บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ อำเภอดมฺนานคร จังหวัดสระแก้ว จำนวน 240 คน มีข้อมูลทั่วไปดังต่อไปนี้

เพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เพศหญิง จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 62.5 ส่วนที่เหลือเป็นเพศชาย จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 37.5

อายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อายุ ระหว่าง 26- 35 ปี มีจำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 33.8 รองลงมาคืออายุ ระหว่าง 46 - 60 ปี จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 23.8 อายุระหว่าง 26- 35 ปี จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5 อายุระหว่าง 18 - 25 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 11.2 และน้อยที่สุดคืออายุ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 8.7

ระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับสูงสุดคือ ประถมศึกษา จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 31.2 รองลงมา คือ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5 มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 18.8 อนุปริญญา/ปวส. จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 และปริญญาตรี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 7.5

อาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพ เกษตรกร จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 รองลงมาคือรับจ้าง จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 อื่น ๆ จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 18.7 ค้าขาย จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 และ ข้าราชการ แม่บ้าน ประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.7 เท่ากัน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 135 คน คิดเป็นร้อยละ 56.2 รองลงมาคือ รายได้ 10,001 - 15,000 บาท จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 และ รายได้ 15,001 - 25,000 บาท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8

ประสบการณ์ในอดีตพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในอดีต ไม่เคยเห็น ดินโคลนถล่ม จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 85.0 รองลงมาคือ เคยเห็น ดิน โคลนถล่ม จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย แสดงเป็นค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับการปฏิบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในภาพรวมและจำแนกเป็นรายด้าน ดังตารางที่ 2 - 5

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย ในภาพรวมและรายด้าน

ด้าน	\bar{X}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
ด้านการตัดสินใจและการวางแผน	3.30	0.65	ปานกลาง
ด้านการปฏิบัติกิจกรรม	3.41	0.59	มาก
ด้านการติดตามประเมินผล	3.47	0.63	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.39	0.51	ปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และอาศัยในเขตพื้นที่เสี่ยงภัย ดินโคลนถล่ม บริเวณที่ลาดเชิงเขา บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ อำเภอดงหลวง จังหวัดสระแก้ว มีการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการติดตามประเมินผล มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.47 รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 ด้านการตัดสินใจและการวางแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 ซึ่งทั้ง 3 ด้านมีการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากและระดับปานกลาง

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย ด้านการตัดสินใจและ การวางแผน

ด้านการตัดสินใจและการวางแผน	\bar{X}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ท่านมีส่วนในการตัดสินใจกำหนดแผนชุมชนเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม	3.21	0.80	ปานกลาง
2. ท่านมีส่วนร่วมแบ่งหน้าที่ของคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ ในชุมชน เพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม	3.22	0.76	ปานกลาง

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ด้านการตัดสินใจและการวางแผน	\bar{X}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
3. ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทาง เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม	3.27	0.95	ปานกลาง
4. ท่านได้มีส่วนร่วมในการกำหนดขั้นตอนการอพยพและการกำหนดจุดอพยพที่ปลอดภัย เพื่อการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม	3.34	0.84	ปานกลาง
5. ท่านได้มีส่วนร่วมกำหนดกิจกรรมการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยกรณีดิน โคลนถล่ม	3.44	0.79	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.30	0.65	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่า ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และอาศัยในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยดินโคลนถล่ม บริเวณที่ลาดเชิงเขา บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว มีการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการตัดสินใจและการวางแผน อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านได้มีส่วนร่วมกำหนดกิจกรรมการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยกรณีดิน โคลนถล่ม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.44 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ท่านได้มีส่วนร่วมในการกำหนดขั้นตอนการอพยพและการกำหนดจุดอพยพที่ปลอดภัย เพื่อการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทาง เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดิน โคลนถล่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.27 ท่านมีส่วนร่วมแบ่งหน้าที่ของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดิน โคลนถล่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.22 และท่านมีส่วนในการตัดสินใจกำหนดแผนชุมชนเพื่อการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย กรณีดิน โคลนถล่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 ซึ่งทั้ง 4 ข้อมีการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย ด้านการปฏิบัติกิจกรรม

ด้านการปฏิบัติกิจกรรม	\bar{X}	SD	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ท่านมีส่วนร่วมจัดเตรียมอุปกรณ์เพื่อการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยกรณีดินโคลนถล่มของชุมชน	3.40	0.92	ปานกลาง
2. ท่านมีส่วนร่วมทำเส้นทางสำหรับการอพยพ เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่มของชุมชน	3.25	0.80	ปานกลาง
3. ท่านเป็นส่วนหนึ่งของการฝึกซ้อมการอพยพ เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม	3.44	0.72	มาก
4. ท่านปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการ/เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ รวมถึงการปฏิบัติตน ตามที่กำหนดไว้ เพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม	3.46	0.74	มาก
5. ท่านได้เป็นเฝ้ารักษาการระวังและประสานงานกับเครือข่าย ระหว่างชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม	3.49	0.57	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.41	0.59	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และอาศัยในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยดินโคลนถล่ม บริเวณที่ลาดเชิงเขา บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว มีการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการปฏิบัติกิจกรรม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านได้เป็นเฝ้ารักษาการระวังและประสานงานกับเครือข่าย ระหว่างชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.49 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ท่านปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการ/เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ รวมถึงการปฏิบัติตน ตามที่กำหนดไว้ เพื่อป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.46 ท่านเป็นส่วนหนึ่งของการฝึกซ้อมการอพยพ เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 ซึ่งทั้ง 2 ข้อมีการ

มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ท่านมีส่วนร่วมจัดเตรียมอุปกรณ์เพื่อการป้องกันและบรรเทา สาธารณ ภัยกรณีดิน โคลนถล่มของชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.40 และท่านมีส่วนร่วมทำเส้นทางสำหรับการ อพยพ เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดิน โคลนถล่มของชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25 ซึ่งทั้ง 2 ข้อมีการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดิน โคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย ด้าน การติดตามประเมินผล

ด้านการติดตามประเมินผล	\bar{X}	SD	ระดับการมี ส่วนร่วม
1. ท่านได้ร่วมประเมินแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณ ภัย กรณีดิน โคลนถล่ม	3.20	0.66	ปานกลาง
2. ท่านได้ร่วมประเมินความพร้อมของชุมชนในการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย กรณีดิน โคลนถล่ม	3.44	0.84	มาก
3. ท่านได้ประเมินการทำงานของคณะกรรมการ/เจ้าหน้าที่ ต่าง ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดิน โคลน ถล่ม	3.59	0.74	มาก
4. ท่านได้ร่วมในการติดตามตรวจสอบความถูกต้องของ ขั้นตอนการซ้อมแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรณี ดิน โคลนถล่ม	3.51	0.81	มาก
5. ท่านได้ร่วมประเมินความปลอดภัยและความพร้อมของจุด อพยพประชาชน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดิน โคลนถล่ม	3.61	0.77	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.47	0.63	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และอาศัยในเขตพื้นที่เสี่ยงภัย ดิน โคลนถล่ม บริเวณที่ลาดเชิงเขา บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ อำเภอดงนาคร จังหวัดสระแก้ว มี การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ด้านการติดตามประเมินผล อยู่ใน ระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.47 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ท่านได้ร่วมประเมินความปลอดภัย

และความพร้อมของจุดอพยพประชาชน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.61 อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ท่านได้ประเมินการทำงานของ คณะกรรมการ/เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.59 ท่านได้ร่วมในการติดตามตรวจสอบความถูกต้องของขั้นตอนการซ้อมแผนป้องกันและ บรรเทาสาธารณภัยกรณีดินโคลนถล่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.51 ท่านได้ร่วมประเมินความพร้อมของ ชุมชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 ซึ่งทั้ง 3 ข้อ มีการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และท่านได้ร่วมประเมินแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 อยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน

เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัด สระแก้ว จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และประสบการณ์ในอดีต

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณ ภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัยแตกต่างกัน

ตารางที่ 6 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย จำแนกตามเพศ

ตัวแปร	เพศ	<i>n</i>	\bar{X}	SD	<i>t</i> – value	Sig.
ด้านการตัดสินใจและวางแผน	ชาย	90	3.05	0.50	-5.098	0.000**
	หญิง	150	3.44	0.68		
ด้านการปฏิบัติกิจกรรม	ชาย	90	3.35	0.69	-1.027	0.306
	หญิง	150	3.44	0.52		
ด้านการติดตามและประเมินผล	ชาย	90	3.20	0.48	-5.888	0.000**
	หญิง	150	3.63	0.65		
รวม	ชาย	90	3.20	0.46	-5.888	0.000**
	หญิง	150	3.51	0.51		

จากตารางที่ 6 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย จำแนกตามเพศ พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ใน ด้านการตัดสินใจและวางแผน และด้านการติดตามและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศหญิง มีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย มากกว่าเพศชาย ส่วนตัวแปรด้านการปฏิบัติกิจกรรม ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัยแตกต่างกัน

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย จำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	อายุ										F	p-value
	18 - 25 ปี		26 - 35 ปี		36 - 45 ปี		46 - 60 ปี		60 ปีขึ้นไป			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
1. ด้านการตัดสินใจและวางแผน	2.80	0.00	3.54	0.64	3.27	0.62	3.27	0.62	3.27	0.62	6.608	0.000**
2. ด้านการปฏิบัติกิจกรรม	3.00	0.00	3.73	0.72	3.42	0.62	3.15	0.36	3.74	0.30	14.39	0.000**
3. ด้านการติดตามและประเมินผล	3.40	0.00	3.71	0.67	3.42	0.67	3.44	0.65	3.20	0.53	3.328	0.011**
รวม	3.07	0.00	3.66	0.61	3.37	0.56	3.31	0.38	3.43	0.40	7.706	0.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 7 พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ในภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ใน ด้านการตัดสินใจและวางแผน ด้านการปฏิบัติกิจกรรม และด้านการติดตามและประเมินผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้นจึงเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่เชิงพหุของการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ในภาพรวม โดยใช้วิธีทดสอบ LSD ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ในภาพรวม เป็นรายคู่

อายุ	\bar{X}	อายุ				
		18 - 25 ปี	18 - 25 ปี	46 - 60 ปี	66- 45 ปี	60 ปีขึ้นไป
18 - 25 ปี	3.07	-	-0.59**	-0.30**	-0.24**	-0.36**
26- 35 ปี	3.66		-	0.29**	0.35**	0.23
46 - 60 ปี	3.37			-	0.07	-0.05
66- 45 ปี	3.31				-	-0.12
60 ปีขึ้นไป	3.43					-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 8 เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย จำแนกตามอายุ ในภาพรวม พบว่า ประชาชนที่มีอายุ 26- 35 ปี 46 - 60 ปี 46 - 60 ปี และอายุ 60 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ในภาพรวม มากกว่า ประชาชนช่วงอายุ 18 - 25 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีอายุ 26- 35 ปี มีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ในภาพรวม มากกว่า ประชาชนช่วงอายุ 46 - 60 ปี และอายุ 46 - 60 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทา
สาธารณภัย กรณี ดิน โคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัยแตกต่างกัน

ตารางที่ 9 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เดียวกัน จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	ระดับการศึกษา												F	p-value
	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษาตอนต้น		มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.		อนุปริญญา / ปวส.		ปริญญาตรี		SD			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD				
1. ด้านการตัดสินใจและวางแผน	3.51	0.75	3.39	0.50	3.15	0.68	2.85	0.30	3.60	0.00	9.539	0.000**		
2. ด้านการปฏิบัติกิจกรรม	3.68	0.57	3.45	0.50	3.07	0.28	2.90	0.34	4.40	0.00	54.031	0.000**		
3. ด้านการติดตามและประเมินผล	3.66	0.68	3.27	0.47	3.75	0.52	2.75	0.33	3.60	0.00	25.960	0.000**		
รวม	3.62	0.60	3.37	0.34	3.33	0.37	2.83	0.28	3.87	0.00	25.992	0.000**		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 9 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ในภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ในด้านการตัดสินใจและวางแผน ด้านการปฏิบัติกิจกรรม และด้านการติดตามและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้นจึงเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่เชิงพหุของการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ในภาพรวม โดยใช้วิธีทดสอบ LSD ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ในภาพรวม เป็นรายคู่

ระดับการศึกษา	\bar{X}	ระดับการศึกษา				
		ประถมศึกษา	มัธยมศึกษาตอนต้น	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	อนุปริญญา/ปวส.	ปริญญาตรี
ประถมศึกษา	3.62	-	0.25**	0.28**	0.78**	-0.25**
มัธยมศึกษาตอนต้น	3.37		-	0.04	0.54	-0.49**
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	3.33			-	-0.49	-0.53**
อนุปริญญา/ปวส.	2.83				-	1.03**
ปริญญาตรี	3.87					-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 10 เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย จำแนกตามระดับการศึกษา ในภาพรวม พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ปริญญาตรี มีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ในภาพรวม มากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษาทุกระดับการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีระดับการศึกษา ประถมศึกษา มีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ในภาพรวม มากกว่า ประชาชนที่มีการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช และอนุปริญญา / ปวส. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดิน โคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัยแตกต่างกัน

ตารางที่ 11 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดิน โคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย จำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	อาชีพ												F	p-value		
	ข้าราชการ	แม่บ้าน	ค้าขาย	รับจ้าง	รับจ้าง	รับจ้าง	เกษตรกร	อื่นๆ	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}				
1. ด้านการตัดสินใจและวางแผน	\bar{X} 3.60	SD 0.00	\bar{X} 2.60	SD 0.00	\bar{X} 2.90	SD 0.30	\bar{X} 3.59	SD 0.73	\bar{X} 3.00	SD 0.00	\bar{X} 3.55	SD 0.70	\bar{X} 2.96	SD 0.32	0.967	0.524
2. ด้านการปฏิบัติกิจกรรม	\bar{X} 3.40	SD 0.00	\bar{X} 3.60	SD 0.00	\bar{X} 3.00	SD 0.29	\bar{X} 3.43	SD 0.46	\bar{X} 3.40	SD 0.00	\bar{X} 3.60	SD 0.64	\bar{X} 3.16	SD 0.64	1.719	0.423
3. ด้านการติดตามและประเมินผล	\bar{X} 3.60	SD 0.00	\bar{X} 3.60	SD 0.00	\bar{X} 3.20	SD 0.88	\bar{X} 2.80	SD 0.00	\bar{X} 2.80	SD 0.00	\bar{X} 3.72	SD 0.48	\bar{X} 3.36	SD 0.20	0.997	0.121
รวม	\bar{X} 3.87	SD 0.00	\bar{X} 3.07	SD 0.00	\bar{X} 3.03	SD 0.45	\bar{X} 3.53	SD 0.50	\bar{X} 3.07	SD 0.00	\bar{X} 3.62	SD 0.52	\bar{X} 3.16	SD 0.37	1.130	0.234

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 11 พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ใน ด้านการตัดสินใจและวางแผน ด้านการปฏิบัติกิจกรรม และด้านการติดตามและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัยแตกต่างกัน

ตารางที่ 12 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน

การมีส่วนร่วมต่อการ ป้องกันและบรรเทาสา ธารณภัย	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน						F	p-value
	ต่ำกว่า 10,000 บาท		ต่ำกว่า 10,000 บาท		15,001 - 25,000 บาท			
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD		
1. ด้านการตัดสินใจและ วางแผน	3.40	0.65	3.13	0.64	3.60	0.00	6.345	0.002**
2. ด้านการปฏิบัติกิจกรรม	3.43	0.49	3.29	0.66	4.40	0.00	16.641	0.000**
3. ด้านการติดตามและ ประเมินผล	3.56	0.53	3.34	0.75	3.60	0.00	3.678	0.027**
รวม	3.46	0.43	3.25	0.60	3.87	0.00	9.320	0.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 12 พบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ในภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ใน ด้านการตัดสินใจและ

วางแผน ด้านการปฏิบัติกิจกรรม และด้านการติดตามและประเมินผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05

ดังนั้นจึงเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่เชิงพหุของการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดิน โคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ในภาพรวม โดยใช้วิธีทดสอบ LSD ดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดิน โคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ในภาพรวม เป็นรายคู่

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	\bar{X}	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		
		ต่ำกว่า 10,000 บาท	10,001 - 15,000 บาท	15,001 - 25,000 บาท
ต่ำกว่า 10,000 บาท	3.46	-	0.21**	-0.41**
10,001 - 15,000 บาท	3.25		-	-0.62**
15,001 - 25,000 บาท	3.87			-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 13 เมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดิน โคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ในภาพรวม พบว่า ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 - 25,000 บาท มีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดิน โคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ในภาพรวม มากกว่า ประชาชนช่วงรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท และ 10,001 - 15,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท มีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดิน โคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ในภาพรวม มากกว่า ประชาชนช่วงรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 15,000 บาท อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สมมติฐานที่ 6 ประชาชนที่มีประสบการณ์ในอดีตต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดิน โคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัยแตกต่างกัน

ตารางที่ 14 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย จำแนกตามประสบการณ์ในอดีต

ตัวแปร	ประสบการณ์ ในอดีต	<i>n</i>	\bar{X}	SD	<i>t - value</i>	<i>Sig.</i>
ด้านการตัดสินใจและวางแผน	เคยเห็น	36	3.10	0.37	-3.004	0.003**
	ไม่เคยเห็น	204	3.33	0.68		
ด้านการปฏิบัติกิจกรรม	เคยเห็น	36	3.37	0.52	2.363	0.022**
	ไม่เคยเห็น	204	3.60	0.60		
ด้านการติดตามและ ประเมินผล	เคยเห็น	36	3.10	0.30	-6.404	0.000**
	ไม่เคยเห็น	204	3.54	0.65		
รวม	เคยเห็น	36	3.27	0.35	2.363	0.038**
	ไม่เคยเห็น	204	3.41	0.54		

จากตารางที่ 14 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย จำแนกตามประสบการณ์ในอดีต พบว่า ประชาชนที่มีประสบการณ์ในอดีตต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ใน ด้านการตัดสินใจและวางแผน ด้านการปฏิบัติกิจกรรม และด้านการติดตามและประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยประชาชนที่ไม่เคยเห็น มีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย มากกว่าประชาชนที่เคยเห็น

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอดงเจริญ จังหวัดสระแก้ว จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และประสบการณ์ในอดีต สามารถสรุปผลได้ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 15 การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

การมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว	ปัจจัยส่วนบุคคล				
	เพศ	อายุ	ระดับการศึกษา	รายได้ต่อเดือน	ประสบการณ์ในอดีต
ด้านการตัดสินใจและวางแผน	✓	✓	✗	✓	✓
ด้านการปฏิบัติกิจกรรม	✗	✓	✗	✓	✓
ด้านการติดตามและประเมินผล	✓	✓	✗	✓	✓
ภาพรวม	✓	✓	✗	✓	✓

หมายเหตุ ✗ หมายถึง มีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดิน โคลน ถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ไม่แตกต่างกัน

✓ หมายถึง มีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดิน โคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย แตกต่างกัน

จากตารางที่ 15 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ รายได้ต่อเดือน และประสบการณ์ในอดีต ต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดิน โคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ภาพรวม แตกต่างกัน แต่พบว่า ระดับการศึกษาไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีรายละเอียดดังนี้

1. ประชาชนที่มีเพศ อายุ รายได้ต่อเดือน และประสบการณ์ในอดีต ต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดิน โคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ด้านการตัดสินใจและวางแผน แตกต่างกัน แต่พบว่า ระดับการศึกษาไม่แตกต่างกัน

2. ประชาชนที่มี อายุ รายได้ต่อเดือน และประสบการณ์ในอดีต ต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดิน โคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ด้านการปฏิบัติกิจกรรม แตกต่างกัน แต่พบว่า เพศ และระดับการศึกษาไม่แตกต่างกัน

3. ประชาชนที่มีเพศ อายุ รายได้ต่อเดือน และประสบการณ์ในอดีตต่างกัน มีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย ด้านการติดตามและประเมินผล แตกต่างกัน แต่พบว่า ระดับการศึกษาไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดิน โคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดิน โคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และประสบการณ์ในอดีต ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ประชากรในชุมชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และอาศัยในเขตพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำนวน 242 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป โดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ใช้สถิติเชิงวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรผันทางเดียว (One-way ANOVA) เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่เชิงพหุ ด้วยวิธี Least Significant Difference (LSD)

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามของประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และอาศัยในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยดิน โคลนถล่ม บริเวณที่ลาดเชิงเขา บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำนวน 240 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เพศหญิง อายุ ระหว่าง 26- 35 ปี การศึกษาระดับประถมศึกษา อาชีพ เกษตรกร รายได้ ต่ำกว่า 10,000 บาท และมีประสบการณ์ในอดีต ไม่เคยเห็นดิน โคลนถล่ม

2. ข้อมูลปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 240 คน พบว่า ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และอาศัยในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยดิน โคลนถล่ม บริเวณที่ลาดเชิงเขา บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว มีการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการติดตามประเมินผล รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติกิจกรรม ด้านการตัดสินใจและการวางแผน ซึ่งทั้ง 3 ด้านมีการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากและระดับปานกลาง

3. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า มีดังนี้

3.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ในภาพรวม ด้านการตัดสินใจและวางแผน และด้านการติดตามและประเมินผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.2 ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ในภาพรวม ด้านการตัดสินใจและวางแผน ด้านการปฏิบัติกิจกรรม และด้านการติดตามและประเมินผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดิน โคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ในภาพรวม ด้านการตัดสินใจและวางแผน ด้านการปฏิบัติกิจกรรม และด้านการติดตามและประเมินผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.4 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดิน โคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ในภาพรวม ด้านการตัดสินใจและวางแผน ด้านการปฏิบัติกิจกรรม และด้านการติดตามและประเมินผล ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.5 ประชาชนที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดิน โคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ในภาพรวม ด้านการตัดสินใจและวางแผน ด้านการปฏิบัติกิจกรรม และด้านการติดตามและประเมินผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3.6 ประชาชนที่มีประสบการณ์ในอดีตต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดิน โคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย ในภาพรวม ด้านการตัดสินใจและวางแผน ด้านการปฏิบัติกิจกรรม และด้านการติดตามและประเมินผล แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว สามารถสรุปประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ข้อมูลปัจจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จำนวน 240 คน พบว่า ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป และอาศัยในเขตพื้นที่เสี่ยงภัยดินโคลนถล่ม บริเวณที่ลาดเชิงเขา บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว มีการมีส่วน

ร่วมของประชาชนต่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการติดตามประเมินผล รองลงมาคือ ด้านการปฏิบัติกิจกรรม ด้านการตัดสินใจและการวางแผน ซึ่งทั้ง 3 ด้านมีการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากและระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของลักษณะรูปแบบและขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของ

(Cohen & Uphoff, 1977, p. 219) ซึ่งได้เสนอขั้นตอนของการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) 2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน (Implementation) 3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefit) 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) และกรอบแนวคิดของ อัฟฮอฟ (Uphoff) ในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมการพัฒนา ชนบทว่ามี 3 มิติ คือ 1. มีส่วนร่วมอะไรบ้าง ซึ่งแบ่งเป็นการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยทางใดทางหนึ่ง มีส่วนร่วมได้รับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการ 2. มีส่วนร่วมกับใครบ้าง เช่น มีส่วนร่วมกับชาวบ้าน ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ทางราชการ นักพัฒนาเอกชน 3. มีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง ได้แก่ มีส่วนร่วมโดยสมัครใจหรือถูกบังคับ ลักษณะรูปแบบของการมีส่วนร่วมโดยผ่านองค์กรประชาชนหรือโดยตรง ผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วม นั้นช่วยเพิ่มพลังของประชาชน มากน้อยเพียงใด ซึ่งสอดคล้องกับ นพดล ทะนิตะ (2552, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนเครือข่ายลุ่มน้ำห้วยยอดในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร พื้นที่ต้นน้ำห้วยยอด อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน พบว่า ระดับความรู้เกี่ยวกับเรื่องการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ ลำธาร ของประชาชนลุ่มน้ำห้วยยอด อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน ในภาพรวม อยู่ในระดับ ต่ำ

2. ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า มีดังนี้

ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และประสบการณ์ในอดีต ต่างกันมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณี ดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัยใน ด้านการตัดสินใจและวางแผน และด้านการติดตามและประเมินผล แตกต่างกัน แต่ อาชีพ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของ (Kouffman, 1949, p.7) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนในชนบท พบว่า อายุ เพศการศึกษา ขนาดของครอบครัว อาชีพ รายได้ และระยะเวลาการอยู่อาศัยในท้องถิ่น มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และ ประยูร ศรีประสาธน์ (2542, หน้า 5) ได้นำเสนอปัจจัยของการมีส่วนร่วม ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม มีด้วยกัน 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ การศึกษา อาชีพ รายได้ และการเป็นสมาชิกกลุ่ม และปัจจัยด้านการสื่อสาร ได้แก่ การรับข่าวสารจากสื่อมวลชนและสื่อบุคคล และชูเกรียติ ภัยลี (2536, หน้า 19) ได้แบ่งปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ปัจจัย คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ลักษณะส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ เป็นต้น

ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ การศึกษา เป็นต้น และปัจจัยทางด้านการสื่อสาร ได้แก่ การติดต่อรับฟังข่าวสารต่าง ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธานี สามารถกิจ (2546, หน้า 47) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย: กรณีศึกษาอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ พบว่า ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยพื้นที่เสี่ยงอุทกภัยดินถล่ม และนิตยา เชื้อ โขติ (2551, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชน: กรณีศึกษาป่าชุมชนดอนชี บ้านปะอ่าว ตำบลปะอ่าว อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชนดอนชี แตกต่างกันในแต่ละด้าน คือด้านการดำเนินกิจกรรมในป่าชุมชนดอนชี ด้านการบริหารจัดการป่าชุมชนดอนชี ด้านการติดตามประเมินผลป่าชุมชนดอนชี และ อายุ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ระดับการศึกษา ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐาน รายได้ การได้รับข้อมูลข่าวสารเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ป่าชุมชนดอนชี และสอดคล้องกับ ปรีชา รัตนสิงห์ (2553, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำระบบเตือนภัยสำหรับพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำหลาก – ดินถล่ม บริเวณพื้นที่ลาดเชิงเขา กรณีศึกษา เขตอำเภอเมือง อำเภอแม่สรวย และอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของแต่ละอำเภอมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำระบบเตือนภัยสำหรับพื้นที่เสี่ยงภัยที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว สำหรับด้านการตัดสินใจและการวางแผน จัดอยู่ในลำดับสุดท้ายจากทั้งหมด 3 ด้าน ดังนั้นควรมีการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดแผนชุมชนเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม แบ่งหน้าที่ของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ แสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทาง นอกจากนี้ควรมีการปรับปรุงในส่วนของการ จัดเตรียมอุปกรณ์เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรณีดินโคลนถล่มของชุมชน ทำเส้นทางสำหรับการอพยพ และประเมินแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่มของชุมชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดิน โคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ อำเภอดงนาคร จังหวัดสระแก้ว
2. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดิน โคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ อำเภอดงนาคร จังหวัดสระแก้ว
3. ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดิน โคลนถล่ม ในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ อำเภอดงนาคร จังหวัดสระแก้ว

บรรณานุกรม

- กฤษณ์กมล คมลาศน์. (2546). การศึกษาความพึงพอใจและความต้องการของการศึกษานอก
โรงเรียนสายสามัญ วิธีเรียนทางไกล ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในการจัดการบริการและ
สวัสดิการทางการศึกษาเฉพาะกรณี: ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคมสงเคราะห์, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กรมทรัพยากรธรณี. (2555). ข้อมูลด้านธรณีวิทยาสิ่งแวดล้อมและธรณีพิบัติภัย ปี 2555. กรุงเทพฯ:
กรมทรัพยากรธรณี.
- กรมปกครองส่วนท้องถิ่น. (2554). โครงการศึกษาผลกระทบภัยแล้งและการมีส่วนร่วมขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: กรมปกครองส่วนท้องถิ่น.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2547). คู่มือการจัดการภัยพิบัติ. กรุงเทพฯ: กรมป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัย.
- _____. (2554). การประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เพื่อการวิเคราะห์และวางแผนจัดการ
พื้นที่เสี่ยงภัยดินถล่ม/น้ำป่าไหลหลาก กรณีศึกษาความพร้อมและการมีส่วนร่วมของ
ประชาชน /ชุมชนจากการเกิดดินถล่มน้ำป่าไหลหลากในพื้นที่ อำเภอป่าพะยอม อำเภอ
หนองปรือ และอำเภอห้วยกระเจา จังหวัดกาญจนบุรี. กรุงเทพฯ: กรมป้องกันและ
บรรเทาสาธารณภัย.
- โกวิท พวงงาม. (2545). การปกครองส่วนท้องถิ่น: ปรัชญาการณที่ดำรงอยู่และความเคลื่อนไหว
เพื่อการพัฒนาในอนาคต ในการประชุมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
แห่งชาติ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะวิจัยแห่งชาติ.
- ชูเกียรติ ภัยลี. (2536). การศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและ
ปราบปรามอาชญากรรมระหว่างเขตพื้นที่ที่มีการปฏิบัติงานกับเขตพื้นที่ที่ไม่มีการ
ปฏิบัติงานของตำรวจชุมชนและมวลชนสัมพันธ์ในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาชุมชน, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ทศพล กฤตยพิสิฐ. (2538). การมีส่วนร่วมของกำนันผู้ใหญ่บ้าน เขตหนองจอกที่มีต่อ โครงการ/
กิจกรรมการพัฒนาตามแนวทาง. "บวร" และ "บรม" เพื่อสร้างอุดมการณ์แผ่นดินทอง
หนองจอก. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคมสงเคราะห์,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ธานี สามารถกิจ. (2546). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย : กรณีศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารทั่วไป, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นพดล ทะนิต๊ะ. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนเครือข่ายลุ่มน้ำห้วยยอดในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำลำธาร พื้นที่ต้นน้ำห้วยยอด อำเภอสองแคว จังหวัดน่าน*. ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- นิตยา เชื้อ โชติ. (2551). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าชุมชน: กรณีศึกษาป่าชุมชนดอนชี บ้านปะอ่าว ตำบลปะอ่าว อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- บัณฑิต อ่อนดำ และวิริยา น้อยวงศ์. (2533). *ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาชนบท: ประสบการณ์ของประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคมสงเคราะห์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประยูร ศรีประสาธน์. (2542). *รายงานการวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนประถมศึกษา*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2542). *กระแสการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาของไทย*. วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2(12), 40-43.
- ปรีชา รัตนสิงห์. (2553). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำระบบเตือนภัยสำหรับพื้นที่เสี่ยงภัยน้ำหลาก-ดินถล่ม บริเวณพื้นที่ลาดเชิงเขา กรณีศึกษา เขตอำเภอเมือง อำเภอแม่สรวย และอำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- ประสพสุข ดิอินทร์. (2554). *การมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของกำนันผู้ใหญ่บ้านในภาคเหนือ*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังแวดล้อมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์. (2546). *นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาปัจจุบันในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณาการพิมพ์.

- มานพ วงศ์ประเสริฐ. (2541). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม: ศึกษาเฉพาะกรณีสถานีตำรวจนครบาลดอนเมือง*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ยุพาพร รูปงาม. (2545). *การมีส่วนร่วมของข้าราชการสำนักงบประมาณ ในการปฏิรูประบบราชการ*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วิเศษ แก้วกระชาย. (2550). *การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 5 เรื่องภูมิปัญญาไทย เบญจรงค์ จังหวัดสมุทรสาคร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดหลักสี่พัฒนาราษฎร์อุบลรัตน์*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเทคโนโลยีการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศุภวัฒน์ เพชรวงศ์. (2550). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการควบคุมไฟฟ้า อำเภอหน้าป่า จังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2553). *แผนการป้องกันและบรรเทาจังหวัดสระแก้ว พ.ศ.2553 – 2557*. สระแก้ว: สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย.
- อกิน รพีพัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- _____. (2547). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณสุข.
- Alastair, T. W. (1982). *Why Conununity Participation*. United Nation: Children' Fund.
- Batten, T. R. (1959) . *Community and Their Development*. London: Oxford University Press.
- Cohen, J. M. & Uphoft, N. T. (1977). *Rural Development Participation Concepts and Measurcs for Project Design Implementation and Evaluation*. New York: The Rural.
- Erwin, W. (1976). *Participation Management: Concept Theory and Implementation*. Atlanta, Ga: Georgia State University.
- Koufman, H. F. (1949). *Participation Orqanized Activities in Selected Kentucky Localities*. Agricultural: Experiment Station Bulletins. march.

Lee, J. C. (1976). *The Role of Citizen in C.C. Process Communal Development Seeking Clarity Process*. Columbia: University of Missouri Press.

Maslow, A. H. (1954). *Motivation and Personality*. New York: Harper and Brothers.

Reeder, W. W. (1974). *Some Aspect of the Information Social Participation of Farm Families in New York State*. New York: Cornell University.

Reven, B. H, & Rubin, J. Z. (1983). *Social psychology*. New York: John Wiley & Sons.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม
ในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

.....

คำชี้แจง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่าง ของการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้วโดย จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และประสบการณ์ในอดีต

แบบสอบถามฉบับนี้มี 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
กรณีดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ้อ อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

คำตอบที่ได้รับจะเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในพื้นที่เสี่ยงภัยดินโคลนถล่ม ไม่มีผลต่อผู้ตอบแต่ประการใด จึงขอให้ท่านได้ตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง

ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามฉบับนี้จะถือเป็นความลับ โดยผู้วิจัยจะนำเสนอเป็นภาพรวม ไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใดทั้งทางตรงและทางอ้อม

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามครั้งนี้ด้วยความตั้งใจจริง

นางพรหมภัสสร หลักทรัพย์

นิสิตหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย \surd ลงในช่อง () หน้าคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริงเพียงข้อเดียว

1. เพศ

- () 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุ

- () 1. 18 – 25 ปี () 2. 26 – 35 ปี
 () 3. 36 – 45 ปี () 4. 46 – 60 ปี
 () 5. 60 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- () 1. ประถมศึกษา () 2. มัธยมศึกษาตอนต้น
 () 3. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. () 4. อนุปริญญา / ปวส.
 () 5.ปริญญาตรี () 6. สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

- () 1. ข้าราชการ () 2. แม่บ้าน
 () 3. ค้าขาย () 4. รับจ้าง
 () 5. ประกอบธุรกิจส่วนตัว () 6. เกษตรกร
 () 7. อื่น ๆ

5. รายได้ต่อเดือน

- () 1. ไม่เกินกว่า 10,000 บาท () 2. 10,001 – 15,000 บาท
 () 3. 15,001 – 25,000 บาท () 4. สูงกว่า 25,000 บาท

6. ประสบการณ์ในอดีต

- () 1. เคยเห็น ดินโคลนถล่ม
 () 2. ไม่เคยเห็น ดินโคลนถล่ม

ส่วนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย บ้านตาพรหม ตำบลแซร์อ อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดสระแก้ว

คำชี้แจง ขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้พิจารณาถึงระดับการมีส่วนร่วมต่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่มในพื้นที่เสี่ยงภัย ในแต่ละด้านว่า ท่านได้มีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด และโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามตารางที่ได้กำหนดไว้เพียงช่องเดียว

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	5	4	3	2	1
ด้านการตัดสินใจและการวางแผน					
1. ท่านมีส่วนในการตัดสินใจกำหนดแผนชุมชนเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม					
2. ท่านมีส่วนร่วมแบ่งหน้าที่ของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม					
3. ท่านมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางเพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม					
4. ท่านได้มีส่วนร่วมในการกำหนดขั้นตอนการอพยพและการกำหนดจุดอพยพที่ปลอดภัย เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม					
5. ท่านได้มีส่วนร่วมกำหนดกิจกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรณีดินโคลนถล่ม					
ด้านการปฏิบัติกิจกรรม					
1. ท่านมีส่วนร่วมจัดเตรียมอุปกรณ์เพื่อการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัยกรณีดิน โคลนถล่มของชุมชน					
2. ท่านมีส่วนร่วมทำเส้นทางสำหรับการอพยพ เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่มของชุมชน					

กิจกรรมการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม				
	5	4	3	2	1
3. ท่านเป็นส่วนหนึ่งของการฝึกซ้อมการอพยพ เพื่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม					
4. ท่านปฏิบัติหน้าที่คณะกรรมการ/เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ รวมถึงการปฏิบัติตน ตามที่กำหนดไว้ เพื่อป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม					
5. ท่านได้เป็นเฝ้ารักษาการระวางและประสานงานกับเครือข่ายระหว่างชุมชน หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการป้องกันและบรรเทา สาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม					
ด้านการติดตามประเมินผล					
1. ท่านได้ร่วมประเมินแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม					
2. ท่านได้ร่วมประเมินความพร้อมของชุมชนในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม					
3. ท่านได้ประเมินการทำงานของคณะกรรมการ/เจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม					
4. ท่านได้ร่วมในการติดตามตรวจสอบความถูกต้องของขั้นตอนการซ้อมแผนป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกรณีดินโคลนถล่ม					
5. ท่านได้ร่วมประเมินความปลอดภัยและความพร้อมของจุดอพยพประชาชน ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรณีดินโคลนถล่ม					

ขอบคุณที่กรุณาตอบแบบสอบถาม